

Initiatiefvoorstel Dierenwelzijn

**Partij voor
de Dieren**
Haarlem

Foto's: Eva Cameron Fotografie

Janneke Moedt, 4 oktober 2022

Inhoud

1. Samenvatting	p. 4
2. Inleiding	p. 5
3. Definitie dierenwelzijn, wet- en regelgeving, landelijke en provinciale taken	
3.1 Wat is dierenwelzijn?	p. 6
3.2 Relevante wet- en regelgeving	p. 7-8
3.3 Organisatie landelijke en provinciale taken	p. 9
4. Dieren in noodsituaties	p. 10
5. Gevonden dieren	p. 11-12
6. Vrij levende dieren	
6.1 Vuurwerk, ballonnen, confetti	p. 14
6.2 Maaibeleid	p. 15-16
6.3 Water	p. 17-18
6.4 Windturbines	p. 19
6.5 Verlichting	p. 20
6.6 Jacht en sportvisserij	p. 20-21
6.7 Diervriendelijk (ver)bouwen	p. 22
6.8 Wegen, straatkolken en afrasteringen	p. 23
6.9 Overlast van vrij levende dieren	p. 24-27
7. Gehouden dieren	
7.1 Gezelschapsdieren	
7.1.1 Preventie dierenmishandeling	p. 29
7.1.2 Ondersteuning bij zorg voor huisdieren	p. 30-32
7.1.3 Honden	p. 33-35
7.1.4 Katten	p. 36-37
7.1.5 Konijnen en knaagdieren	p. 38
7.1.6 Vogels, vissen, reptielen en amfibieën	p. 38
7.2 Paarden	p. 39-40
7.3 Landbouwhuisdieren	p. 41
7.4 Honingbijen	p. 42
7.5 Stads- en kinderboerderijen	p. 43
7.6 Dierentuinen	p. 44

7.7 Evenementen	p. 45-46
7.8 Dieren in overheidsdienst	p. 47
8. Voeding, dierlijke producten, dierproeven	
8.1 Voeding van dierlijke oorsprong	p. 48-49
8.2 Producten van dierlijke oorsprong	p. 50-51
8.3 Producten die getest zijn op dieren	p. 52
9. Media en kunst	p. 53
10. Educatie	p. 54
11. Coördinator dierenwelzijn	p. 56
Bijlage 1: Actiepunten	p. 57-60
Bijlage 2: Financiën	p. 61

1. Samenvatting

De Wet Dieren is de belangrijkste wet op gebied van dierenwelzijn voor gehouden dieren, de Wet Natuurbescherming (die overgaat in de Omgevingswet) richt zich op welzijn van vrij levende dieren.

Dierenwelzijn wordt in de Wet Dieren omschreven met behulp van de 'vijf vrijheden van Brambell'. Dieren ervaren welzijn als ze vrij zijn van honger en beschikken over de voor hen juiste voeding, als ze vrij zijn van dorst, ongemak door weersomstandigheden, angst, chronische stress en pijn. Daarnaast moeten dieren om welzijn te ervaren invloed kunnen uitoefenen op hun omstandigheden, om aan hun behoeften te kunnen voldoen. De Wet Dieren erkent de intrinsieke waarde van dieren: 'de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel'.

Veel wettelijke taken en bevoegdheden zijn toebedeeld aan landelijke instanties of aan de provincie. Het toezicht en handhaving van de Wet dieren ligt bij de politie, de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). De provincie is verantwoordelijk voor vrij levende dieren. Zo mogen gewonde vrij levende dieren alleen worden opgevangen door een instantie met een ontheffing van de provincie. Ook is de provincie verantwoordelijk voor beperking van de omvang van bijvoorbeeld de zwervkattenpopulatie (TNT-methode) en geeft ontheffing voor jacht op dieren.

De Veiligheidsregio Kennemerland is verantwoordelijk voor dieren in crisissituaties. Voor zieke of gewonde gezelschapsdieren zijn er in de regio twee dierenziekenhuizen die 24uurs spoedzorg verlenen, daarnaast zijn er in Haarlem meerdere dierenklinieken en enkele mobiele dierenartsen.

Gevonden huisdieren waarbij geen eigenaar kan worden benaderd, worden door de Dierenambulance meegenomen naar het Dierentehuis Kennemerland. Gewonde of verzwakte vrij levende dieren worden door de Dierenambulance naar de dierenarts, het Vogelziekenhuis of de Egelopvang gebracht.

De gemeente heeft een aantal wettelijk vastgelegde taken, maar kan daarnaast extra inspanningen verrichten op gebied van dierenwelzijn. In deze nota worden diverse aanbevelingen gedaan, over de wijze waarop de gemeente Haarlem dierenwelzijn voor zowel vrij levende dieren als gehouden dieren kan verbeteren.

Voor vrij levende dieren gaat het onder andere over maatregelen op gebied van maaien, baggeren, het diervriendelijker maken van kades, straatkolken, windturbines en verlichting. Ook het beperken van de jacht en de sportvisserij in de gemeente Haarlem komt aan bod.

Voor gehouden dieren gaat het onder andere over een ondersteuning bij dierenartskosten voor minima, het faciliteren van schuilgelegenheid voor dieren tegen hitte en regen, het reguleren van het aantal bijenkasten in de gemeente, het in gesprek gaan met ondernemers en het informeren van inwoners over dierenwelzijnsaspecten.

Binnen de gemeentelijke organisatie is het belangrijk dat de gemeente een voorbeeldfunctie vervult door bijvoorbeeld diervriendelijk te cateren (de standaard is plantaardig) en gebruik te maken van proefdiervrije en ecologische schoonmaak- en verzorgingsmiddelen. Door te zorgen dat de stadsboerderijen voldoen aan de diervriendelijkste richtlijnen, het beleid te richten op diervriendelijk (ver)bouwen, diervriendelijk inrichten en beheren van de openbare ruimte, evenementen met gebruik van dieren te ontmoedigen en diervriendelijke manieren te gebruiken om overlast van dieren tegen te gaan, laat de gemeente zien dat zij bij alles wat zij doet, dierenwelzijn wil bevorderen. De gemeente kan ook haar invloed aanwenden om ook op regionaal, provinciaal en landelijk niveau dierenwelzijn te verbeteren, bijvoorbeeld door te pleiten voor een landelijke chipplicht voor katten, een landelijk paardenbesluit en een landelijk verbod op roofvogelshows.

2. Inleiding

In Haarlem wonen tal van dieren. Honden, katten, konijnen en andere gezelschapsdieren wonen bij Haarlemmers thuis. Vogels, egels, padden, bijen en nog vele andere diersoorten leven in Haarlemse parken, tuinen, bermen en in en op het water. Geiten, paarden, kippen, eenden, koeien, schapen en andere dieren leven op de stadsboerderijen en op particuliere terreinen. Dieren zijn overal en dierenwelzijn gaat veel mensen aan het hart.

Een integrale benadering van dierenwelzijn is van groot belang. Dierenwelzijn speelt namelijk mee op allerlei gemeentelijke beleidsterreinen: beheer van de openbare ruimte, woningbouw, mobiliteit, duurzaamheid en in het sociale domein. Het welzijn van dieren hoort een vanzelfsprekend onderdeel te zijn van alle gemeentelijke plannen. Een goede samenwerking met dierenwelzijnsorganisaties is daarbij belangrijk.

In deze nota bouwen we voort op de nota Dierenwelzijn uit 2010¹. Het beleid van 2010 was gericht op het uitvoeren van wettelijke taken die voor alle gemeenten gelden en subsidiëring van instellingen die zich inzetten voor dierenwelzijn. Sinds 2010 is er niet alleen nieuwe wetgeving op gebied van dierenwelzijn, maar is er ook steeds meer maatschappelijke aandacht voor dierenwelzijn. Een hernieuwing van het dierenwelzijnsbeleid, waarbij de gemeente niet alleen voldoet aan haar wettelijke taken, maar dierenwelzijn ook actief bevordert, is daarom gewenst.

De gemeente kan dierenwelzijn bevorderen door:

1. Beleid en regelgeving.

Door bijvoorbeeld evenementen waarbij dieren worden gebruikt vergunningsplichtig te stellen met voorwaarden op gebied van dierenwelzijn en door voorwaarden te stellen bij het verstrekken van subsidies kan beleid diervriendelijker worden gemaakt. Ook middels beleid voor natuurinclusief bouwen en wonen, het ecologisch beheer van de openbare ruimte en een diervriendelijker infrastructuur kan de gemeente dierenwelzijn verbeteren.

2. Communicatie.

In haar contacten met inwoners, organisaties, ondernemers en belangenverenigingen kan de gemeente dierenwelzijnsonderwerpen aankaarten.

3. Lobby.

De gemeente kan haar invloed uit te oefenen bij de provincie Noord-Holland en het Rijk, wanneer het gaat om dierenwelzijnsonderwerpen die op provinciaal niveau (zoals de jacht) of op landelijk niveau (zoals een chipplicht voor katten) geregeld worden.

Dit initiatiefvoorstel geeft in 80 actiepunten aan wat de gemeente Haarlem kan doen om het voortouw te nemen op het gebied van dierenwelzijn.

¹: Gemeente Haarlem, B&W Nota Dierenwelzijn, 2010. <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/2009214312-BW-Nota-Dierenwelzijn3.pdf>

3. Definitie dierenwelzijn, wet- en regelgeving, landelijke en provinciale taken

Dit hoofdstuk gaat in op de definitie van dierenwelzijn, op de wet- en regelgeving op gebied van dierenwelzijn en op de diverse taken die de landelijke en provinciale overheid heeft.

3.1 Wat is dierenwelzijn?

De Wet dieren (2011)² art. 1.3 erkent de intrinsieke waarde van het dier: ‘erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel’.

Bij de definitie van dierenwelzijn voor gehouden dieren wordt in de Wet dieren uitgegaan van de ‘vijf vrijheden van Brambell’:

- dieren zijn vrij van honger en dorst en onjuiste voeding.
- dieren zijn vrij van fysiek en thermaal ongerief.
- dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte.
- dieren zijn vrij van angst en chronische stress.
- dieren zijn vrij om hun natuurlijk gedrag te vertonen.

In de Wet dieren wordt gekeken naar het aanpassingsvermogen van dieren. Wanneer dieren zelf de mogelijkheid hebben om zich aan de omstandigheden aan te passen, draagt dat bij aan hun welzijn. In 2021 is een amendement op de Wet dieren aangenomen, waardoor het houderijsysteem of een bepaalde wijze van huisvesting niet langer gelden als “redelijk doel” waartoe dieren kunnen worden benadeeld in hun welzijn. De wijze van houden moet worden aangepast aan de behoeften van het dier³. Hoe dat in regelgeving voor de dierhouderij zal worden ingepast, is op moment van schrijven nog niet bekend. Te denken valt bijvoorbeeld aan: een varken moet kunnen wroeten en een nest kunnen bouwen om biggetjes te werpen, een konijn moet kunnen graven en rennen, een paard moet een aantal uren per dag vrij kunnen bewegen met soortgenoten.

Dierenwelzijn en biodiversiteit

Voor vrij levende dieren hangt dierenwelzijn samen met biodiversiteit. Wat goed is voor de natuur, is meestal ook goed voor vrij levende dieren. Vaak komen vrij levende dieren indirect of direct in de problemen door menselijk handelen. Voorbeelden daarvan zijn dieren die verkeersslachtoffer worden, dieren die verstrikt raken in afval, dieren die gewond raken door een maaimachine, maar ook dieren die het moeilijk hebben door vervuiling van hun leefgebied of het verdwijnen van leefgebied en de verbindingen ertussen. Voor individuele vrij levende dieren die in nood zijn, geldt een wettelijke zorgplicht om onnodig lijden te voorkomen⁴.

²: Wet dieren, geldend vanaf 28-01-2022 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030250/2022-01-28>

³: Wijziging van de Wet dieren in verband met de uitvoering van de herziene Europese diergezondheidswetgeving. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35398-9.html>

⁴: Wet Natuurbescherming, geldend van 01-07-2021 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01/0>

3.2 Relevante wet- en regelgeving

Er zijn verschillende landelijke wetten die te maken hebben met het welzijn van dieren. De gemeente kan daarnaast regels met betrekking tot dierenwelzijn vastleggen in een nota, in een verordening, in haar vergunningenbeleid en in de Algemene Plaatselijke Verordening (A.P.V.).

Wet dieren

De Wet dieren² omschrijft welke dieren gehouden mogen worden en onder welke omstandigheden. Daarbij bepaalt de Wet dieren hoe met dieren moet worden omgegaan en waarvoor dieren mogen worden ingezet. Handhaving van de wet is een taak van een aantal landelijke instanties (zie 3.3) en de politie.

In de Regeling houders van dieren ('huisdierenlijst', voorheen de 'positieflijst') is vastgelegd welke zoogdieren als huisdier mogen worden gehouden⁵.

Deze huis- en hobbydierenlijst wordt naar verwachting per 1 januari 2024 aangepast, vanaf dan zijn er nog 30 zoogdierensoorten die in Nederland verkocht en gehouden mogen worden⁶.

Ook onderdeel van de Wet Dieren is het Besluit houders van dieren⁷. Hierin staat aan welke (minimum)eisen met betrekking tot huisvesting, verzorging en voeding een dierhouder moet voldoen.

Zo staat in het Besluit houders van dieren onder andere een verplichting om jonge dieren goed te socialiseren, vanaf welke leeftijd jonge dieren bij hun moeder weg mogen (dat is bijvoorbeeld zeven weken voor pups en kittens en zes weken voor jonge konijnen), dat aan personen van onder de 16 jaar zonder begeleiding geen huisdieren verkocht mogen worden en dat dieren niet in winkelatalages mogen staan. Verkopers moeten ook schriftelijke informatie afgeven over het dier dat een klant heeft gekocht. Het Besluit houders van dieren verplicht huisdierbezitters bijvoorbeeld tot het bieden van bescherming tegen slechte weersomstandigheden (art. 1.6).

⁵: Regeling Houders van Dieren, geldend vanaf 16-07-2022 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035248/2022-07-16>

⁶: Dieren op de huis- en hobbydierenlijst (RVO). <https://www.rvo.nl/onderwerpen/dieren-houden/huisdierenlijst>

⁷: Besluit Houders van Dieren, geldend van 05-05-2022 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2022-05-05>

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming⁴, per 1 januari 2017 in werking getreden ter vervanging van de Flora- en Faunawet, regelt onder andere de bescherming van vrij levende dieren. De bescherming richt zich vooral op dieren die vanwege internationale afspraken beschermd moeten worden. Voor overige soorten is er een basisbeschermingsregime en een zorgplicht. Deze zorgplicht geldt voor overheden, maar ook voor inwoners: een dier in nood moet geholpen worden, bijvoorbeeld door te bellen naar het landelijk meldpunt 114 (Red een dier). De provincie maakt op basis van landelijke en internationale regels eigen natuurbeleid en stelt jaarlijks een faunabeheerplan op. De gemeente heeft hierin alleen een adviserende rol. De Wet natuurbescherming zal naar verwachting in 2023 opgaan in de Omgevingswet.

Burgerlijk Wetboek

Het Burgerlijk Wetboek (5:8 lid 3)⁸ geeft aan wat de rol van de gemeente is met betrekking tot gevonden dieren. Hierin staat namelijk dat een gemeente een zorgplicht heeft om zwerfend gevonden dieren (dieren met een vermoedelijke eigenaar), minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. Wanneer de eigenaar zich niet binnen die termijn meldt bij de gemeente, dan kan de gemeente het dier verkopen of weggeven.

Algemene Wet Bestuursrecht

Ook in de Algemene wet bestuursrecht⁹ is een wettelijke taak voor de gemeente vastgelegd. Bij huisontruimingen, arrestaties en gedwongen opname, heeft de gemeente een zorgplicht voor dieren die hierbij betrokken zijn en waarvoor de eigenaar zelf geen geschikte oplossing kan vinden. De gemeente is gedurende maximaal 13 weken verantwoordelijk voor de opvang van betrokken dieren en is ook verantwoordelijk voor het vervoer naar een passende opvanglocatie.

Wet veiligheidsregio's

Ook op het gebied van de veiligheid van dieren heeft de gemeente een rol. Volgens artikel 2 van de Wet veiligheidsregio's¹⁰ is het college van burgemeester en wethouders belast met het organiseren van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. In artikel 3, lid 1, onderdeel b van de Wet veiligheidsrisico's staat dat de brandweer in haar taken moet zorgen voor de veiligheid van mens én dier.

Wet op de dierproeven

De Wet op de dierproeven¹¹ is gebaseerd op Europese regelgeving en beschrijft wie dierproeven mag uitvoeren en op welke voorwaarden.

⁸: Burgerlijk Wetboek 5:8 art.3, geldend > 19-09-2018 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005288/2018-09-19>

⁹: Algemene Wet Bestuursrecht, geldend > 05-05-2022 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005537/2022-10-01>

¹⁰: Wet Veiligheidsregio's, geldend > 01-05-2022 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027466/2022-05-01>

¹¹: Wet op de Dierproeven, geldend > 01-07-2021 t/m heden. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0003081/2021-07-01/>

3.3 Organisatie landelijke en provinciale taken

Veel wettelijke taken en bevoegdheden zijn toebedeeld aan landelijke instanties of aan de provincie. Landelijke instanties als de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) verrichten inspecties op het gebied van dierenwelzijn. De provincie verleent ontheffingen aan opvangcentra die vrij levende dieren in nood opvangen en is verantwoordelijk voor faunabeheer. De gemeente heeft formeel alleen een adviserende rol, maar kan er zelf voor kiezen extra inspanningen te verrichten op gebied van dierenwelzijn.

Landelijke instanties

Het toezicht en handhaving van de Wet dieren ligt bij de politie, de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Het landelijk meldpunt 144 (Red een dier) kan worden gebeld als er een dier in nood is. Speciaal opgeleide politiemensen nemen de telefoon aan en bepalen welke van bovengenoemde instanties moet worden ingeschakeld.

De LID gaat af op meldingen van onvoldoende dierenwelzijn. De LID kan een eigenaar via het bestuursrecht dwingen om het welzijn van dieren te verbeteren. Ook kan, in overleg met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, worden besloten om een dier bij de eigenaar weg te halen.

De NVWA voert inspecties uit bij beroepsmatige houders van landbouwhuisdieren, honden en katten. Deze inspecties zijn naar aanleiding van meldingen, of op basis van een steekproef.

De drie diensten (politie, LID en NVWA) zijn daarnaast verantwoordelijk voor het opsporen en voorkomen van misstanden in de handel van gezelschapsdieren.

Provincie Noord-Holland

Gewonde en hulpbehoevende vrij levende inheemse diersoorten mogen alleen opgevangen worden in opvangcentra die op grond van de Wet natuurbescherming een ontheffing hebben van de provincie. Anderen, zoals particulieren, mogen dit niet doen. Opvangcentra moeten voldoen aan de Beleidsregels kwaliteit opvang diersoorten. Deze regels gaan onder andere over de kwaliteit van de verzorging en de hygiëne. Het doel van de opvang is, het dier zodra het kan vrij te laten in de natuur.

Voor het gebruik van de Trap, Neuter en Return (TNR) methode bij verwilderde katten is een ontheffing van de provincie nodig. De Dierenbescherming heeft deze ontheffing. Bij overlast van verwilderde katten kunnen inwoners of ondernemers een melding doen bij de Dierenbescherming. Bij de TNR-methode worden verwilderde katten gevangen, gecastreerd en weer vrijgelaten op de plek waar ze gevangen waren. Vangen en doden van verwilderde katten is in de provincie Noord-Holland niet toegestaan.

Faunabeheer (afschot van dieren) is een provinciale bevoegdheid. De provincie geeft onder meer ontheffingen en vrijstellingen af aan de faunabeheereenheid. In Faunabeheereenheid Noord-Holland zitten jachthouders (grondeigenaren) en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties (zoals natuurorganisaties, jagers, agrariërs). De jachthouders mogen het jachtrecht afgeven aan derden.

4. Dieren in noodsituaties

Het Crisisplan Veiligheidsregio Kennemerland 2022-2025¹² beschrijft de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de nood- en hulpdiensten in crisissituaties: het beschermen van (bedreigde) bevolking (mens en dier), het voorkomen van slachtoffers en schade en het ontsmetten van mens en dier.

De gemeente kan bij de Veiligheidsregio Kennemerland extra aandacht vragen voor het trainen van reddingswerkers in het redden van dieren. Voor locaties waar grotere groepen dieren leven, zoals bij de stadsboerderijen, maneges en de opvanglocaties, hoort er een actueel rampen-, hitte- en evacuatieplan te zijn.

Inwoners kunnen hulpdiensten erop attenderen dat er huisdieren in huis kunnen zijn door een waarschuwingssticker bij de voordeur te plakken.

Doordat dierenambulances ontheffing hebben om gebruik te kunnen maken van busbanen, kunnen in geval van spoed dierenlevens worden gered.

In de regio zijn twee dierenziekenhuizen die 24-uurs spoedzorg leveren: het Medisch Centrum voor Dieren in Amsterdam en EDZ Dierenziekenhuis in Zwanenburg. Op werkdagen overdag kunnen dieren in de meeste gevallen voor spoedzorg terecht bij één van de negen dierenklinieken in Haarlem. Ook zijn er mobiele dierenartsen voor spoedzorg die aan huis gegeven kan worden.

Het is aangetoond dat waar geweld is tegen mensen, vaak ook sprake is van geweld tegen dieren¹³. Toezicht, handhaving en vervolging met betrekking tot diengerelateerde zaken dienen bij het driehoeksoverleg tussen de burgemeester, het Openbaar Ministerie en de politie standaard op de agenda te staan.

Actiepunten:

1. De gemeente Haarlem zorgt voor een actueel rampenplan voor dieren die op gemeentelijk terrein gehouden worden en vraagt aandacht voor een actueel rampenplan voor dieren die (bedrijfsmatig of vanwege opvang) op particulier terrein gehouden worden.
2. De gemeente Haarlem biedt 'Huisdieren in huis!' stickers aan om hulpdiensten op de mogelijke aanwezigheid van huisdieren te attenderen, af te halen bij bv de publiekshal.
3. De gemeente Haarlem blijft een ontheffing aan dierenambulances verlenen om in geval van spoed van de busbaan gebruik te kunnen maken en onderstreept het belang van een ontheffing voor provinciale wegen bij de provincie Noord-Holland.
4. De gemeente Haarlem benadrukt het belang van dieren bij de Veiligheidsregio Kennemerland en in driehoeksoverleg tussen burgemeester, Openbaar Ministerie en politie.

¹²: Regionaal crisisplan Kennemerland 2022-2025.
[https://www.vrk.nl/Risico-in-de-regio-Kennemerland-\(1\)](https://www.vrk.nl/Risico-in-de-regio-Kennemerland-(1))

¹³: Cirkel van geweld. Verbanden tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld, M.J. Enders-Slegers, M.A. Janssen, 2009.
<https://edepot.wur.nl/162811>

5. Gevonden dieren

Gevonden gehouden dieren

Volgens het Burgerlijk Wetboek (5:8 lid 3)⁷ is een gemeente verplicht om gevonden dieren (dieren met een vermoedelijke eigenaar), minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. Gemeenten zijn vrij deze taak naar eigen inzicht in te vullen, waarbij de gemeente verplicht is voor de opvang en vervoer een redelijke vergoeding te betalen. De gemeente Haarlem heeft deze zorgplicht geregeld door een samenwerking met de Dierenbescherming.

Op plekken waarvan bekend is dat er regelmatig dieren worden gedumpt, kan de gemeente informatieborden plaatsen die dit ontmoedigen en diervriendelijker oplossingen aandragen.

Gevonden vrij levende dieren

Voor sommige dieren geldt dat ze beschermd zijn middels de Wet Natuurbescherming³. Voor overige dieren geldt dat de gemeente een algemene zorgplicht heeft. Gewonde vrij levende dieren worden meestal door de dierenambulance naar de dierenarts gebracht. De dierenambulance krijgt daar momenteel geen vergoeding voor. De kosten van de behandeling van deze dieren zijn tot op heden voor de rekening van de behandelende dierenarts. De gemeente zou hierin haar verantwoordelijkheid moeten nemen en de kosten voor vervoer en medische hulp aan vrij levende dieren vergoeden uit het budget voor dierenwelzijn.

Betrokken organisaties

De gemeente Haarlem heeft in 2022 met de volgende instellingen een subsidierelatie:

- Dierentehuis Kennemerland in Zandvoort¹⁴ (onderdeel van de Dierenbescherming) vangt honden, katten en konijnen op. Gemiddeld kwamen er in de periode 2019-2021 ieder jaar 147 katten vanuit de gemeente Haarlem terecht bij Dierentehuis Kennemerland. In dezelfde periode kwamen er jaarlijks gemiddeld 36 Haarlemse honden binnen bij Dierentehuis Kennemerland. Katten die door Dierentehuis Kennemerland herplaatst worden, worden gecastreerd, gevaccineerd en gechipt. Honden, die vrijwel altijd al gechipt zijn, worden voorzien van de benodigde vaccinaties en een dierenpaspoort en indien nodig gecastreerd. Het Dierentehuis Kennemerland geeft voorlichting over verzorging, voeding e.d. aan (toekomstige) diereigenaren. Ook is er een dierenpension.
- Dierenambulance Noord-Holland Zuid¹⁵ (onderdeel van de Dierenbescherming) vervoert gewonde of zieke vrij levende en gehouden dieren naar een dierenarts of een opvanglocatie. Ook lezen de medewerkers de microchip uit van gevonden dieren, om de eigenaar op te sporen. Daarnaast zorgt de Dierenambulance dat dode dieren uit de openbare ruimte worden verwijderd. Bij de Dierenambulance werken naast vrijwilligers ook betaalde medewerkers.
- Het Vogelhospitaal¹⁶ is gespecialiseerd in de opvang van vogels. Het Vogelhospitaal vangt vrij levende jonge, zieke of gewonde vogels die hulp nodig hebben. Het Vogelhospitaal vangt ook 'zwerfvogels' op (bijvoorbeeld kippen en ganzen met een vermoedelijke eigenaar).
- De Stichting Egelopvang Haarlem e.o.¹⁷ zorgt voor opvang van zieke, gewonde en verweesde egels en hun verantwoorde terugplaatsing in de natuur. De stichting geeft voorlichting aan onder andere scholieren en hoveniers.
- Stichting Bedenk¹⁸ vangt konijnen en knaagdieren op en herplaatst deze als zich na de wettelijke termijn geen eigenaar heeft gemeld. Daarnaast heeft Stichting Bedenk een pensionfunctie.

¹⁴: Dierenbescherming, Dierentehuis Kennemerland.

<https://www.dierenbescherming.nl/dierenasiel/dierentehuis-kennemerland>

¹⁵: Dierenbescherming, Dierenambulance

<https://www.dierenbescherming.nl/in-actie-komen/vrijwilligerswerk/dierenambulancewerk>

¹⁶: Het Vogelhospitaal. <https://www.vogelhospitaal.nl>

¹⁷: Stichting Egelopvang. <https://egelopvanghaarlem.nl>

¹⁸: Stichting Bedenk. <https://stichtingbedenk.nl>

Een dienstverleningsovereenkomst in plaats van een subsidie zorgt voor een goede vastlegging van gemaakte afspraken op gebied van vervoer en opvang van dieren. Dit is met name een wens van de Dierenbescherming. De organisatie hoeft dan niet elk jaar een subsidieaanvraag te doen, wat geld en tijd bespaart.

De gemeente Haarlem betaalt de Dierenbescherming (waar de Dierenambulance onder valt) voor het ophalen van zwerfdieren, maar de Dierenambulance is niet wettelijk verplicht om reptielen op te halen. De gemeente Haarlem heeft geen eigen reptielenopvang. Momenteel worden reptielen naar de Stichting Dierenhulpdienst Nederland¹⁹ in Zwanenburg gebracht.

Naast de Dierenambulance Noord-Holland Zuid (verbonden aan de Dierenbescherming) is er in Haarlem en omgeving de Regionale Dierenambulance Haarlem e.o.²⁰. Deze stichting draait op donaties en vergoedingen van huisdiereigenaren bij vervoer. De diensten worden gedaan door vrijwilligers. De Regionale Dierenambulance plaatst ook microchips om dieren te kunnen identificeren en registreren.

Wat inwoners kunnen doen bij een vermist of gevonden dier

Eigenaren horen zelf te zorgen dat de gegevens die gekoppeld zijn aan de microchip van hun dier, actueel zijn. Dierenartsen, dierenambulances, dierenasiels en particulieren in het bezit van een microchipreader, kunnen de chip uitlezen en de daaraan gekoppelde gegevens via online databanken achterhalen. Ook kan de eigenaar van een vermist huisdier melding doen bij Stichting Amivedi²¹ en middels diverse groepen op social media, het verspreiden van briefjes met foto van het dier en navraag bij bureaus op zoek gaan.

Actiepunten:

5. De gemeente Haarlem gaat over van een subsidierelatie naar een dienstverleningsovereenkomst met de Dierenbescherming, de Stichting Egelopvang en het Vogelhospitaal.
6. De gemeente Haarlem plaatst informatieborden op locaties waarvan bekend is dat er dieren worden gedumpt, om dit te ontmoedigen en diervriendelijker oplossingen aan te dragen.
7. De gemeente Haarlem vergoedt kosten die dierenambulances en dierenartsen maken voor het vervoer en de behandeling van gewonde of zieke vrij levende dieren.
8. De gemeente Haarlem zorgt voor duidelijke informatie op de gemeentelijke website over hoe te handelen bij een vermist of gevonden dier.

¹⁹: Stichting Dierenhulpdienst Nederland. <https://dierenhulpdienst.com/blog/reptielenopvang/>

²⁰: Stichting Regionale Dierenambulance Haarlem e.o.. <https://dierenambulance-haarlem.nl>

²¹: Stichting Amivedi. <https://www.amivedi.nl>

6. Vrij levende dieren

De meeste dieren in de gemeente Haarlem zijn vrij levende dieren zoals insecten, vogels, vleermuizen, vissen, egels en vossen. Als het gaat over dierenwelzijn bij vrij levende dieren, gaat het niet alleen over de zorgplicht voor individuele vrij levende dieren, maar ook om beleid op snijvlak van dierenwelzijn en biodiversiteit, waardoor het welzijn van grote aantallen vrij levende dieren bevorderd kan worden. De gemeente Haarlem houdt bij alles wat zij doet in de openbare ruimte, rekening met de daarin levende dieren en het versterken van de biodiversiteit. De gemeente Haarlem zorgt voor het verbinden en uitbreiden van leefgebieden van in het wild levende dieren.

Van sommige dieren kunnen mensen overlast ervaren en wat betreft de overlast van ratten en kakkerlakken heeft de gemeente een wettelijke taak.

6.1 Vuurwerk, ballonnen, confetti

In de APV staat een verbod op het afsteken van (sier)vuurwerk en een verbod om (wens)ballonnen op te laten²². Een verbod op het verspreiden van confetti zou vanwege dierenwelzijn een logische aanvulling zijn²³. Zowel ballonnen als confetti zorgen voor zwerfvuil en beide zijn bovendien slecht voor dieren: dieren kunnen verstrikt raken in touwtjes, linten en snippers en als ze ballon- of confettiresten opeten kan dat leiden tot sterfte.

In het evenementenvergunningenbeleid is het niet toegestaan ballonnen, ballonstokjes en confetti te gebruiken²⁴. Om vuurwerk af te steken bij een evenement is toestemming van de Provincie nodig. Vuurwerk veroorzaakt angst bij zowel vrij levende dieren als huisdieren, dieren horen en ruiken ook vaak veel beter dan mensen. Daarnaast vervuult vuurwerk lucht, water en land met onder andere fijnstof en zware metalen, wat een negatief effect heeft op de gezondheid van dier en mens²⁵.

Actiepunten:

9. De gemeente Haarlem neemt een confettiverbod op in de APV.
10. De gemeente Haarlem ontraadt het gebruik van vuurwerk tijdens evenementen.

²²: Algemene plaatselijke verordening gemeente Haarlem, geldend van 05-10-2021 t/m heden.
<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR281055/14>

²³: Confetti is geen feest voor de natuur, online artikel Roots Magazine, 01-03-2019.
<https://rootsmagazine.nl/nieuws/confetti-is-geen-feest-voor-de-natuur/>

²⁴: Evenementenvergunningenbeleid gemeente Haarlem.
<https://haarlem.nl/evenementenvergunning>

²⁵: De gevolgen van vuurwerk op de gezondheid, het milieu en dieren, online artikel Max Vandaag, 31-12-2019.
<https://maxvandaag.nl/sessies/themas/natuur-milieu/de-gevolgen-van-vuurwerk-op-de-gezondheid-het-milieu-en-dieren/>

6.2 Maaibeleid

In Haarlem is in het (op moment van schrijven nog niet vastgestelde) Groenbeleidsplan²⁶ en in het Ecologisch beleidsplan²⁷ vastgelegd wat de gemeente voor ogen heeft met het ecologisch groenbeheer.

Wat goed is voor natuur is meestal ook goed voor dieren. Hoe minder er gemaaid wordt, hoe beter het voor hen is. Ook een variatie is van belang: kortere vegetatie afgewisseld met struweel en ruigtekruiden. Echter, de mens is vanwege recreatie of verkeersveiligheid wel gediend van het maaien van bepaalde delen. Zolang de stikstofdepositie niet radicaal afneemt, is maaien ook nodig om onder andere verbossing te voorkomen. Gefaseerd maaien en wanneer het enigszins mogelijk is, minder dan éénmaal per jaar maaien, daar zijn dieren het meest bij gebaat. Insecten zijn de basis van de voedselketen en hebben een levenscyclus van meestal ongeveer een jaar. Wanneer eens per jaar of vaker wordt gemaaid, komt de voortplantingscyclus van insecten in het gedrang. Maaien van extensiever beheerde gronden gebeurt bij voorkeur buiten het broedseizoen.

Het broedseizoen is geen vastgelegde periode. De meeste vogels broeden tussen 15 maart en 15 juli. Bepaalde vogels, bijvoorbeeld de blauwe reiger en de bosuil, beginnen echter in februari al met broeden. Veel water- en moerasvogels, zoals eenden en meerkoeten, broeden ook nog in augustus. De provincie Noord-Holland houdt 15 februari tot en met 31 augustus aan als broedseizoen²⁸. In het beleid van de gemeente Haarlem zou ook een broedseizoen van 15 februari tot en met 31 augustus moeten worden gehanteerd.

Bij perioden van droogte wordt het maaien uitgesteld, omdat langer gras vocht beter vasthoudt in de bodem, wat beter is voor het bodemleven. Maaisel blijft enkele dagen tot maximaal een week om te voorkomen dat door teruglekken van voedingsstoffen uit het maaisel de bodem verder wordt verrijkt, maar wordt niet direct na het maaien afgevoerd zodat dieren de kans krijgen een andere plek op te zoeken en zaden eruit kunnen vallen. Afvoeren van maaisel gebeurt op een manier die het minst schadelijk is voor nog aanwezige dieren.

Klepelen, het stukslaan van vegetatie met behulp van roterende klepels, brengt veel schade toe aan insecten en andere dieren en dient zo snel mogelijk te worden vervangen door andere, minder schadelijke maaimethoden.

Zwaar materieel wordt vermeden om bodemverdichting tegen te gaan.

Voor het maaien van waterkanten is de maaikorf en de maai-/harkcombinatie geschikt, mits correct gebruikt. De maaiboot met veeg- en sleepmes en de maitrommel die vegetatie inclusief fauna fijnhakt zijn ongeschikt. Door ook waterkanten gefaseerd te maaien en een brede strook langs het water ongemoeid te laten, kunnen dieren vluchten en schuilen.

²⁶: Haarlem gaat op groen! Groenbeleidsplan gemeente Haarlem, 1 september 2022. <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/20220606659-2-Bijlage-1-Groenbeleidsplan.pdf>

²⁷: Ecologisch beleidsplan 2013-2030 gemeente Haarlem. <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/2019693806-2-Bijlage-I-Bijlage-Ecologisch-Beleidsplan-2013-2030-actualisatie-2019-1.pdf>

²⁸: Omgevingsverordening NH2022. https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsverordening_NH2022/Documenten

Grasaren

Grasaren (ook wel 'kruipers' genoemd) zijn de zaden van wild gras, meestal gezien in de periode juni tot en met augustus. Grasaren hebben weerhaakjes en kunnen zich hiermee in oren, ogen, neus en huid van dieren dringen. Dit veroorzaakt pijn en ontstekingsfistels, waarna een bezoek aan de dierenarts en vaak een operatie nodig is²⁹. Dierenartsen zien dit probleem in de zomermaanden zeer regelmatig. Om problemen door grasaren te verminderen, is het raadzaam om hondenuitlaatvelden wél intensief te maaien, waarbij het maaisel inclusief grasaren direct wordt verwijderd.

Het vermijden van plekken waar deze grasaren voorkomen is verstandig, maar lastig uitvoerbaar gezien de wijdverbreidheid van grasaren. Na elke uitlaatbeurt de vacht, voeten en oren van de hond controleren zodat grasaren verwijderd worden voordat ze naar binnen dringen, helpt gezondheidsproblemen hiervan tegen te gaan.

De gemeente kan hondeneigenaren waarschuwen voor grasaren, bijvoorbeeld via de gemeentelijke communicatiekanalen, elk jaar bij de start van het grasarenseizoen in juni.

Actiepunten:

11. De gemeente Haarlem past overal waar mogelijk ecologisch maaibeleid toe.
12. De gemeente Haarlem hanteert de periode van 15 februari tot en met 31 augustus als broedseizoen en maait extensief beheerde gronden en waterkanten niet in het broedseizoen.
13. De gemeente Haarlem gaat gezondheidsproblemen bij dieren ten gevolge van grasaren tegen, door hondenuitlaatgebieden zoveel mogelijk vrij te houden van grasaren.
14. De gemeente Haarlem waarschuwt via haar communicatiekanalen hondeneigenaren jaarlijks, bij de start van het grasarenseizoen, voor het risico van grasaren.

²⁹: Let op grasaren, online artikel van het LICG, 23-07-2020. <https://www.licg.nl/nieuws/let-op-grasaren/>

6.3 Water

Kades

Jonge watervogels kunnen nog niet zelf uit het water komen bij steile, stenen kades. Ook zoogdieren als egels en katten kunnen niet tegen steile kades opklimmen en kunnen verdrinken als er geen uitklimmogelijkheden zijn. Door het (bijvoorbeeld om de 50 meter) aanbrengen van fauna-uittreedplaatsen (FUPs) kunnen dieren wel op de kant komen. Katten kunnen door bijvoorbeeld langs de kade hangende touwen zichzelf in veiligheid brengen, ook als de kade te hoog is voor een fauna-uittreedplaats³⁰. Drijfeilanden langs kades bieden dieren een gelegenheid om op het droge te komen, watervogels om te broeden, vissen om te schuilen en de beplanting op het drijfeiland helpt insecten. Daarnaast kunnen beplante drijvende eilanden de waterkwaliteit verbeteren³¹.

³⁰: Project Kat uit de gracht, online informatie via website Honden aan boord. <https://hondenaanboord.nl/kat-uit-de-gracht-downloads/>

³¹: Drijvende eilandjes moeten stedelijk water verbeteren, artikel op gemeente.nu, 13-05-2019. <https://www.gemeente.nu/ruimte-milieu/drijvende-eilandjes-moeten-stedelijk-water-verbeteren/>

Baggeren

Baggeren is het verwijderen van sediment (slib) om het water op diepte te houden. Onjuist beheer kan jarenlang opgebouwde ecologische waarde in één keer vernietigen. Ecologisch baggeren helpt om de ecologische schade van baggeren zo veel mogelijk te beperken³². Uiteraard wordt er alleen gebaggerd als dat aantoonbaar noodzakelijk is voor de waterkwaliteit of waterafvoer. Meestal is dat niet vaker dan eens per acht tot tien jaar. Baggerwerkzaamheden kunnen het best uitgevoerd worden in het najaar, met een watertemperatuur onder de 20 graden en boven de 5 graden. De voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën en het broedseizoen van watervogels wordt daardoor ontzien.

Daarnaast dient er op ecologische wijze te worden gebaggerd. Vooraf aan de werkzaamheden wordt onderzoek gedaan naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Er wordt gefaseerd gebaggerd, delen van de waterkant worden ongemoeid gelaten. Door langzaam te werken en indien aan de orde in de richting van open water te werken, hebben dieren de gelegenheid om te vluchten. Wanneer duikers moeten worden doorgespoten, wordt de druk langzaam opgevoerd zodat vissen ongedeerd weg kunnen komen. Een baggerzuiger is, wanneer op de juiste wijze toegepast, een betere manier dan mechanisch baggeren. De bagger wordt gecontroleerd op vissen, amfibieën en andere dieren, die voorzichtig worden teruggezet.

Gemalen

Gemalen vormen een barrière voor vismigratie en in gemalen komen veel vissen om het leven. Het boezemgemaal Spaarndam is door het Hoogheemraadschap Rijnland in 2020 voorzien van een vispassage met een visvriendelijke pomp³³.

Ook in de Vereenigde Grote en Kleine polders is een poldergemaal, net als het poldergemaal Oude Spaarndammer bij de Slaperdijkweg (elektromotor, vijzelpomp), het Stoomgemaal Veenpolder bij de Leidsevaart (scheprad), het gemaal Waarder en Veer bij de Veerweg (elektromotor, vijzelpomp), het poldergemaal Zuidpolder bij het Meikeverpad. Al deze gemalen zijn in het bezit van het Hoogheemraadschap Rijnland.

Actiepunten:

15. De gemeente Haarlem legt zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers aan.
16. De gemeente Haarlem inventariseert dieronvriendelijke waterkanten en maakt een actieplan om, waar de omvorming tot natuuroever niet mogelijk is, waterkanten op een andere manier diervriendelijk te maken.
17. De gemeente Haarlem zorgt dat er, in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland, gefaseerd en ecologisch gebaggerd wordt.
18. De gemeente Haarlem zet zich samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland in om vismigratie te bevorderen.

³²: Amfibieën, vissen en baggeren: richtlijnen voor het baggeren van wateren met betrekking tot het voorkomen van kwetsbare en bedreigde amfibieën en vissen. Bureau Viridis, Th. H. de Jong, 2002 <https://edepot.wur.nl/155900>

³³: Duurzame vispassage boezemgemaal Spaarndam, online artikel Rijkswaterstaat. <https://www.rijkswaterstaat.nl/water/waterbeheer/waterkwaliteit/maatregelen-waterkwaliteit/ruim-baan-voor-vis/vispassage-spaarndam>

6.4 Windturbines

Windmolens vormen een bedreiging voor vliegende dieren, zoals vogels, vleermuizen en insecten. Geschat wordt dat per jaar in Nederland minimaal 50.000 vogels verongelukken door aanvaringen met rotorbladen.

Om aanvaringen met windturbines te voorkomen, kunnen technische aanpassingen worden gedaan. Ook de locatiekeuze is belangrijk: windturbines die niet in de buurt van natuurgebieden, vogeltrekroutes, vleermuisvliegroutes en vogel- en vleermuisfourageergebieden staan, maken minder slachtoffers.

Mitigerende maatregelen zijn onder andere het geheel of gedeeltelijk zwartverven van een wiek en de mast om de zichtbaarheid voor vogels te vergroten. Uit Noors onderzoek blijkt dat het zwartverven van een wiek tot een afname van meer dan 70% van het aantal dodelijke ongelukken met vogels leidt³⁴. Wanneer de basis van de mast wordt geverfd, wordt het aantal ongelukken met hoendervogels met 44,2 tot 52% verminderd³⁵.

Door stilstandvoorzieningen met detectiesystemen kunnen windturbines binnen 15 seconden stilstaan wanneer er grote roofvogels in aantocht zijn of wanneer er grote groepen vogels langstrekken. In Zeeland zijn al goede ervaringen met een detectiesysteem³⁶.

Windturbines kunnen ook ervoor zorgen dat vogels niet in de nabijheid gaan broeden of rusten, ook dit is een reden om windturbines niet te plaatsen bij belangrijke vogelgebieden.

De gemeente kan deze technische aanpassingen vastleggen in beleid en rekening houden met vogels en vleermuizen bij de locatiekeuze van windturbines, bij verdere uitwerking van de RES.

Actiepunten:

19. De gemeente Haarlem weegt de belangen van vogels en vleermuizen mee bij de locatiekeuze van windturbines.
20. De gemeente Haarlem zorgt in haar beleid voor mitigerende maatregelen bij windturbines.

³⁴: Paint it black: Efficacy of increased wind turbine rotor blade visibility to reduce avian mortalities, Roel May et al, Ecology and Evolution, 2020;10:8927-8935. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/ece3.6592>

³⁵: Effect of tower base painting on willow ptarmigan collision rates with wind turbines, Bård G. Stokke et al, Ecology and Evolution. 2020;10:5670–5679. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/ece3.6307>

³⁶: 'Slimme windmolens' kunnen vogelsterfte deels voorkomen, maar we gebruiken ze niet Reportage EenVandaag, 11-02-2022. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/slimme-windmolens-kunnen-vogelsterfte-deels-voorkomen-maar-we-gebruiken-ze-niet/>

6.5 Verlichting

Nachtdieren zoals vleermuizen mijden niet alleen daglicht, maar ook kunstlicht. Verlichting in groengebieden en van water dient zoveel mogelijk voorkomen te worden, om vrij levende dieren zo min mogelijk te verstoren. Wanneer verlichting in het leefgebied van vleermuizen toch noodzakelijk is, kan een ledlamp die kleuren bevat waar vleermuizen geen last van hebben worden toegepast: de Batlamp³⁷. Ook kan worden onderzocht of wegverlichting middels lussen in het wegdek aan kan gaan als fietsers of voetgangers passeren en worden onderzocht of in de nachtelijke uren op gedimde verlichting overgegaan kan worden.

Actiepunten:

21. De gemeente Haarlem zorgt dat groen en water niet direct worden aangelicht om het bioritme van vrij levende dieren niet te verstoren.
22. De gemeente Haarlem past waar nodig vleermuisvriendelijke verlichting toe.
23. De gemeente Haarlem onderzoekt of wegverlichting in groene gebieden kan worden verminderd door in het wegdek verwerkte lussen en door 's nachts verlichting te dimmen.

6.6 Jacht en sportvisserij

Jacht

Vrij levende dieren hebben het niet makkelijk, doordat hun leefgebied afneemt als gevolg van menselijke activiteiten als huizenbouw en de aanleg van wegen. Ook vervuiling van water, land en lucht door de mens heeft een nadelige invloed op vrij levende dieren. Vrij levende vogels worden de laatste jaren steeds vaker geveld door hoogpathogene vogelgriep.

Om hun welzijn zo goed mogelijk te waarborgen, moeten we vrij levende dieren met rust laten. Jacht brengt veel negatieve gevolgen met zich mee: dierenleed omdat dieren niet direct worden gedood maar een pijnlijke langzame dood sterven of gewond raken. Wanneer ouderdieren worden geschoten, komen de jongen vaak om omdat ze nog niet voor zichzelf kunnen zorgen. Jacht veroorzaakt onrust, waardoor bijvoorbeeld vogels opvliegen. Daardoor neemt de kans op vliegtuigongelukken juist toe³⁸. Jacht is niet nodig om mensen van voedsel te voorzien.

De gemeente heeft op gemeentegrond de wettelijke bevoegdheid om jachtrechten uit te geven. De gemeente gebruikt deze bevoegdheid om jacht in te zetten uitsluitend bij ernstig lijdende dieren en/of wanneer dieren een ernstig gevaar voor mensen vormen (bijvoorbeeld voor de volksgezondheid) en doden de enige weg is. Jacht wordt niet ingezet als middel om overlast en economische schade voor mensen te beperken of om de faunabalans te herstellen.

³⁷: Vleermuisvriendelijke verlichting (BATlamp). <https://www.rijkswaterstaat.nl/wegen/wegbeheer/natuur-en-milieu/verbinden-natuurgebieden/vleermuisvriendelijke-verlichting#vleermuizen-gevoelig-voor-licht>

³⁸: Vogelbescherming Nederland, standpunt veiligheid luchtvaart. <https://www.vogelbescherming.nl/over-ons/standpunten/standpunt-veiligheid-luchtvaart/>

Zieke en gewonde wilde dieren worden zoveel mogelijk geholpen middels de samenwerking met de desbetreffende organisaties. Binnen het Groenbeleidsplan²⁶, het Ecologisch beleidsplan Haarlem 2013-2030²⁷ en de Structuurvisie openbare ruimte 2040³⁹ zet de gemeente Haarlem in op het vergroten en verbinden van leefgebieden voor dieren. Zo ontstaat een natuurlijker balans.

Sportvisserij

Vissen kunnen pijn en stress ervaren, dat is al jaren wetenschappelijk aangetoond⁴⁰. Toch is het, mogelijk wegens de lagere aaibaarheidsfactor van vissen, sociaal nog geaccepteerd om vissen opzettelijk pijn en stress te laten ondergaan. Een haak door een lip, of schade aan inwendige organen als de vis de haak doorslikt, beschadigingen aan schubben door het worstelen, het niet adem kunnen halen boven water: het is met de kennis van nu niet meer te verantwoorden. Ook andere diersoorten kunnen schade ondervinden van vishaken en visdraad dat in de omgeving achterblijft, denk aan vogels die met hun pootjes in de draad verwickeld raken of een haak doorslikken. Sportvisserij is in strijd met dierenwelzijn.

Actiepunten:

24. De gemeente Haarlem staat geen jacht toe op haar grondgebied.
25. De gemeente Haarlem gaat in gesprek met de provincie Noord-Holland, de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude en grondeigenaren om jacht op niet-gemeentegronden trachten te voorkomen.
26. De gemeente Haarlem faseert sportvissen in gemeentelijke wateren uit door sportvisvergunningen niet te verlengen en geen nieuwe sportvisvergunningen meer te verlenen. De gemeente gaat in gesprek met de betrokken verenigingen over de gevolgen hiervan.
27. De gemeente Haarlem verleent geen toestemming voor hengelevenementen en verleent geen subsidie voor (de promotie van) de visserij.

³⁹: Gemeente Haarlem, Structuurvisie openbare ruimte 2040.

<https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2017/21-december/19:30/Structuurvisie-openbare-ruimte-2040-DEF-met-aangenomen-amendementen.pdf>

⁴⁰: Do fish have nociceptors? Evidence for the evolution of a vertebrate sensory system, Proceedings of the Royal Society-Biological Sciences, Lynne U. Sneddon et al, 07-06-2003. <https://royalsocietypublishing.org/doi/10.1098/rspb.2003.2349>

6.7 Diervriendelijk (ver)bouwen

Diervriendelijk bouwen ligt op het snijvlak van biodiversiteit en dierenwelzijn. Diervriendelijk bouwen zorgt er immers voor dat dieren zich ergens vestigen of blijven (biodiversiteit). Tegelijk zijn het omstandigheden – denk aan schuilplekken voor broedende vogels – die het welzijn van de individuele dieren verbeteren. Diervriendelijk bouwen is onderdeel van het Groenbeleidsplan. Binnen het kader van het Groenbeleidsplan hanteert de gemeente de gedragscode soortbescherming gemeenten en de gedragscode natuurinclusief bouwen. Per 2024 wordt natuurinclusief bouwen in Haarlem de norm⁴¹.

Voor particulieren bestaat middels de Wet natuurbescherming wel een verplichting om te zorgen dat beschermde diersoorten zoals vleermuizen geen schade ondervinden van bijvoorbeeld een project als het isoleren van spouwmuren⁴², echter in de praktijk gebeurt het zelden dat er voorafgaand aan een verbouwing onderzoek wordt gedaan naar de aanwezigheid van beschermde diersoorten. Een verplichting om ecologisch onderzoek te laten doen voorafgaand aan (ver)bouwwerkzaamheden zou uit oogpunt van dierenwelzijn het beste zijn, echter in de praktijk is dat lastig te handhaven. Aanvragers van bouwvergunningen kunnen wel actief geïnformeerd worden over hoe ze rekening moeten houden met gebouwbewonende dieren en welke maatregelen zij kunnen treffen voor deze dieren.

Actiepunt:

28. De gemeente Haarlem informeert aanvragers van bouwvergunningen actief over hoe ze rekening moeten houden met en maatregelen treffen voor gebouwbewonende dieren.

⁴¹: Actie! Aan de slag voor een sociale, groene en leefbare stad, coalitieakkoord Haarlem 2022-2026.

<https://gemeentebestuur.haarlem.nl/Vergaderingen/Raad/2022/30-juni/19:30/Coalitieakkoord-2022-2026-Actie-Aan-de-slag-voor-een-sociale-groene-en-leefbare-stad.pdf>

⁴²: Vleermuizen ernstig bedreigd door isolatie spouwmuren, online artikel RTL nieuws, 05-05-2021.

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5229006/vleermuizen-ernstig-bedreigd-door-isolatie-spouwmuren>

6.8 Wegen, straatkolken en afrasteringen

Wegen

Bij drukke wegen zorgt de gemeente voor de aanleg van groenstroken, veilige oversteekplaatsen voor dieren en gaat de maximumsnelheid omlaag. Waar nodig worden rasters geplaatst om te zorgen dat dieren niet verongelukken.

Straatkolken

Landelijk is geschat dat jaarlijks minimaal een half miljoen volwassen amfibieën en een veelvoud aan jongere dieren in straatkolken terechtkomen⁴³. Te denken valt aan kikkers en padden, tijdens de voorjaars- en zomertrek. Zij sterven vervolgens een langzame dood. Door uitklimvoorzieningen zoals een amfibieëntrap aan te leggen, hebben deze dieren een kans om weer uit de put te geraken. Deze uitklimvoorzieningen kunnen worden aangebracht en onderhouden tijdens reguliere onderhoudswerkzaamheden.

Afrasteringen

Dieren kunnen gewond raken door ondeugdelijke afrasteringen, zoals prikkeldraad en slaphangende gladde draadafrasteringen. Wanneer draadafrastering te grote openingen bevat, kunnen dieren erin vastraken en zich verwonden. Afrasteringen zijn wel nodig, om gehouden dieren op hun terrein te houden, om te zorgen dat dieren niet verongelukken bij drukke wegen en om gehouden dieren te beschermen tegen predatoren zoals de vos en mogelijk in de toekomst de wolf.

Welke afrastering veilig is, verschilt per diersoort. Met name paarden verwonden zich door hun kracht en vluchtgedrag sneller bij ondeugdelijke afrastering, een hekwerk van houten palen (eventueel in combinatie met brede schrikband) is voor hen het meest geschikt⁴⁴.

Actiepunten:

29. De gemeente Haarlem brengt in kaart welke knelpunten er bestaan tussen verkeer en fauna en doet een voorstel om deze op te heffen.
30. De gemeente Haarlem voorziet straatkolken van uitklimmogelijkheden en zorgt dat deze worden onderhouden.
31. De gemeente Haarlem zorgt voor veilige afrasteringen voor dieren op gemeentelijk grondgebied.

⁴³: Het voorkomen van amfibieën in straatkolken – RAVON, landelijke steekproef, 2012.
<https://www.ravon.nl/portals/2/Bestanden/Publicaties/Rapporten/2011.100.pdf>

⁴⁴: Kennisbank weidegevaren, website paardenarts.nl. <https://www.paardenarts.nl/kennisbank/weidegevaren/>

6.9 Overlast van vrij levende dieren

Van sommige dieren kunnen mensen overlast ervaren, bijvoorbeeld van soorten als ratten, meeuwen, ganzen, eikenprocessierupsen, wespen, halsbandparkieten, duiven en mollen. De gemeente heeft een zorgplicht wat betreft preventie, en wanneer het niet anders kan, bestrijding van overlast door ratten en kakkerlakken bij particulieren. Sommige dieren zijn beschermd door de Wet natuurbescherming, zoals de meeuw.

Het besef dat ook dieren waarvan de mens overlast kan ervaren, recht hebben op een bestaan en ook een bijdrage leveren in de natuur, daalt bij steeds meer mensen in.

Waar in het verleden vaak werd overgegaan tot verdelging, komt voortaan de nadruk te liggen op voorlichting over hun natuurlijke gedrag en op preventie van overlast. Veel diersoorten waarvan overlast wordt ervaren, zoals duiven, muizen, ratten en meeuwen, komen af op voedsel dat makkelijk te bemachtigen is: etensresten op straat en in open afvalbakken en op voedsel dat door inwoners aan met name vogels wordt gevoerd. Goed afgesloten vuilnisbakken en een gemeentelijk voerverbod voor stadsdieren in de openbare ruimte zijn effectieve manieren om overlast van vrij levende dieren als ratten, meeuwen en duiven te verminderen. In steden als Rotterdam en Utrecht is het voeren van dieren in de openbare ruimte om deze reden verboden⁴⁵⁴⁶.

Ratten

De gemeente informeert inwoners actief over diverse manieren om de overlast die mensen ervaren door ratten te beperken. De gemeente zorgt voor goed afsluitbare vuilnisbakken en zorgt dat deze tijdig worden geleegd. Op het niet op de juiste wijze aanbieden van vuilniszakken wordt gehandhaafd. De gemeente informeert inwoners over de reële gezondheidsrisico's van het samenleven met ratten. Inwoners die eenden brood voeren, kunnen onbedoeld ook ratten en muizen aantrekken⁴⁷.

'Rattengif' (anticoagulantia) veroorzaakt een langzame pijnlijke dood. Ook andere dieren, zoals katten en honden, kunnen ernstig ziek worden en sterven nadat ze van gifkorrels hebben gegeten⁴⁸. Klemmen en vallen zijn niet selectief en veroorzaken onnodig dierenleed.

⁴⁵: Voederverbod in Rotterdam. <https://www.rotterdam.nl/nieuws/niet-voeren/>

⁴⁶: Voederverbod in Utrecht. <https://www.utrecht.nl/wonen-en-leven/parken-en-groen/dieren/overlast-van-dieren/voederverbod-van-dieren-in-de-openbare-ruimte/>

⁴⁷: Mogen we nog eendjes voeren? Vogelbescherming Nederland, online artikel, 13-03-2020. <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/mogen-we-nog-eendjes-voeren>

⁴⁸: Muizengif is zeer gevaarlijk voor hond en kat, online artikel dierenarts.nl. <https://www.dierenarts.nl/muizengif-is-zeer-gevaarlijk-voor-hond-en-kat/>

Meeuwen

De gemeente informeert inwoners actief over de diverse manieren om de overlast die mensen ervaren door meeuwen te beperken. Door te zorgen voor goed afsluitbare vuilnisbakken waar meeuwen niet bij kunnen, te zorgen dat vuilcontainers tijdig worden geleegd en te handhaven op het niet op de juiste wijze aanbieden van vuilniszakken, worden meeuwen minder richting stad getrokken vanwege voedselresten. Brood is ongeschikt als voer voor eenden en trekt ook meeuwen aan⁴⁷. De gemeente verstrekt subsidie voor het aanbrengen van vogelwering op het dak, om te voorkomen dat meeuwen daar gaan nestelen.

Mollen

Mensen kunnen molshopen als hinderlijk ervaren, omdat het gazon erdoor onderbroken wordt, wat als hinderlijk wordt ervaren. Op gemeentelijke gazons en sportvelden kunnen molshopen de recreatieve functie hinderen. De mol verbetert door het graven van gangen juist de bodem, de beluchting neemt erdoor toe. Wanneer de overlast te groot is om de aanwezigheid van een mol als medebewoner van de stad te accepteren, kunnen overlastgevend mollen levend gevangen en verplaatst worden⁴⁹. Vanuit dierenwelzijnsoogpunt is bestrijding met gif of met dodingsvallen ongewenst.

⁴⁹: Natuurvriendelijk en duurzaam mollen verjagen, online artikel op allesduurzaam.nl.

https://www.allesduurzaam.nl/informatieteksten/informatieteksten_item/t/natuurvriendelijk_en_duurzaam_mollen_verjagen

Ganzen

Vanwege vliegveiligheidsredenen worden in een straal van twintig kilometer rondom Schiphol elk jaar tienduizenden ganzen gedood, door afschot en vergassing. Ook in onder andere de Vereenigde Polders in Schalkwijk wordt om die reden geschoten op ganzen. Dit gaat gepaard met veel dierenleed, regelmatig raken ganzen niet dodelijk verwond of leveren een minutenlange doodstrijd. De effectiviteit van dit beleid is niet aangetoond, de kans op aanvaringen tussen ganzen en vliegtuigen wordt niet kleiner⁵⁰.

Ganzen houden van raaigras, dat vanwege de melkveehouderij de boventoon voert in de polder. Door in de directe omgeving van Schiphol zonneweides aan te leggen en gewassen te telen die de ganzen niet lusten (bijvoorbeeld olifantsgras⁵¹), wordt de omgeving van Schiphol minder aantrekkelijk voor ganzen. In een kleine polder zoals in Haarlem zou een verjaagsysteem zoals een laser een manier zijn om ganzen weg te houden.

Halsbandparkieten

In Nederland hebben ontsnapte en losgelaten halsbandparkieten zich sinds enkele decennia in het wild gevestigd, met name in de steden waar in de winter meer voedsel voorhanden is. Halsbandparkieten zijn exoten en broeden in holen en nestkasten. Het verdringingseffect van inheemse vogelsoorten als de boomklever lijkt beperkt te zijn. Parkieten kunnen luidruchtig zijn en ze komen vaak in grote aantallen bijeen in een 'slaapboom', waardoor mensen overlast kunnen ervaren van geluid en uitwerpselen. Tuinders kunnen overlast ervaren door parkieten die van de oogst eten. Door nestkasten van houtbeton te plaatsen op plekken waar halsbandparkieten houten nestkasten uitbijten, kan concurrentie met inheemse vogels worden verminderd⁵².

Eikenprocessierups

Eikenprocessierupsen kunnen op natuurlijke wijze worden bestreden door het vergroten van de biodiversiteit. Een gevarieerde begroeiing rond eikenbomen trekt natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups zoals koolmezen aan⁵³. Extra nestkastjes kunnen daarbij ook helpen. Mensen kunnen worden gewaarschuwd met een waarschuwing lint en ook door het gras rond eikenbomen lang te laten, worden mensen ontmoedigd om onder eikenbomen te recreëren. Bestrijding met nematoden is niet ecologisch verantwoord, omdat deze minuscule aaltjes ook andere rupsen en dus toekomstige vlinders doden⁵⁴.

⁵⁰: Zuid-Holland mag geen ganzen vergassen, online artikel nu.nl, 14-05-2018. <https://www.nu.nl/binnenland/5264972/zuid-holland-mag-geen-ganzen-vergassen.html>

⁵¹: Wageningen University & Research, online informatie Olifantsgras. www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Olifantsgras-Miscanthus.htm#:~:text=Olifantsgras%20-%20Miscanthus%20Het%20groeit%20als%20kool%2C%20heeft,te%20foerageren%2C%20houden%20namelijk%20niet%20van%20dit%20gewas.

⁵²: Vogelbescherming Nederland, online informatie over de halsbandparkiet. <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/halsbandparkiet>

⁵³: Natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups, Vogelbescherming, 09-07-2019. <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/natuurlijke-vijanden-van-de-eikenprocessierups>

⁵⁴: Hoe bestrijdt je eikenprocessierups (en waarom?), online informatie De Vlinderstichting. <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/52014304-e14d-4612-83be-2017c820f1aa.pdf>

Wespen

Wespen vervullen een nuttige ecologische functie als bestuivers en door het eten van vliegen en muggen, maar bij veel mensen is het geen populaire diersoort. De 'limonadewespen' (gewone wesp en Duitse wesp) gaan aan het eind van de zomer op zoek naar zoetheid, andere wespensoorten komen niet op zoetheid af. Wespen zijn geen agressieve dieren, maar steken bij gevaar.

Door voorlichting en een stapsgewijze werkwijze kunnen problemen met wespennesten op een ecologische wijze worden opgelost, zonder de veiligheid van mens en dier uit het oog te verliezen. Verdelging en gebruik van gif zijn daarbij de allerlaatste optie in plaats van de standaardaanpak⁵⁴.

Sinds 2017 wordt de exoot Aziatische hoornaar in Nederland waargenomen, die schade toebrengt aan bijen en andere inheemse insecten. De Aziatische hoornaar (niet te verwarren met de onschuldige Europese hoornaar) staat op de Unielijst voor invasieve exoten, waarvan de Europese Unie heeft bepaald dat verspreiding zoveel mogelijk moet worden voorkomen⁵⁵.

Duiven

Duiven kunnen overlast geven, bijvoorbeeld door duivenpoep en duivennesten op plekken als stations en winkelcentra. Duiven gaan juist naar dergelijke plekken vanwege het voedsel wat mensen daar achterlaten. Ten onrechte heerst bij veel mensen het idee dat duiven een gevaar zijn voor de volksgezondheid door ziektes die ze zouden kunnen overbrengen. Recent onderzoek uit Duitsland toont aan dat de kans op ziekteoverdracht van duif op mens verwaarloosbaar is⁵⁷. Het plaatsen van duiventillen op locaties waar duiven minder overlast geven, is een alternatief dat in diverse gemeenten al wordt toegepast.

Actiepunten:

32. De gemeente Haarlem neemt een algemeen voerverbod voor stadsdieren op in de A.P.V. .
33. De gemeente Haarlem doodt overlastgevende dieren niet, maar zet in op een ecologische aanpak, preventie, voorlichting en handhaving.
34. De gemeente Haarlem plaatst duiventillen wanneer er sprake is van overlast van duiven.
35. De gemeente Haarlem plaatst nestkasten van houtbeton op plekken waar halsbandparkieten houten nestkasten uitbijten en zo inheemse vogelsoorten verdringen.

⁵⁴: Ecologische werkwijze om problemen met wespennesten op te lossen, online informatie Wespenstichting. <https://wespenstichting.nl/over-de-wespenstichting1/werkwijze>

⁵⁵: Unielijst invasieve exoten. <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/invasieve-exoten/unielijst-invasieve-exoten>

⁵⁷: Management of City Pigeons in (large) cities in Germany, Alexandra Weyrather, 2021. <https://www.tierrechte.de/wp-content/uploads/2021/12/Cover-Animal-welfare-friendly-birth-control-concept-for-city-pigeons.pdf>

7. Gehouden dieren

7.1 Gezelschapsdieren

Gezelschapsdieren zijn dieren die als huisdier worden gehouden, als gezelschap of als liefhebberij. Onder gezelschapsdieren vallen onder andere honden, katten, konijnen en knaagdieren (zoals cavia's, ratten, hamsters, muizen), vogels en vissen. Niet alle dieren zijn geschikt als huisdier en elke diersoort of zelfs het ras stelt specifieke eisen aan onder andere huisvesting, voeding en verzorging.

De overheid komt als verantwoordelijke in beeld wanneer de diereigenaar, om welke reden dan ook, zijn of haar verantwoordelijkheid niet kan of wil nakomen en het welzijn van het dier in gevaar komt.

De gemeente kan door middel van informatievoorziening en in samenwerking met maatschappelijke organisaties een belangrijke rol spelen in de preventie van problemen met gehouden dieren, in het bevorderen van het welzijn van gezelschapsdieren en in het verminderen van overlast die mensen kunnen ervaren van gezelschapsdieren.

7.1.1 Preventie dierenmishandeling

Veel dierenwelzijnsproblemen ontstaan door onmacht en/of onkunde van de diereigenaar. Het kan zijn dat de eigenaar onvoldoende geld heeft voor de benodigde diergeneeskundige zorg of de juiste (medische) voeding, of dat de eigenaar door een fysieke of psychische aandoening de zorg voor het dier niet meer kan dragen.

Dierenmishandeling is volgens de Wet dieren (art 2.1) verboden. Handhaving is landelijk geregeld bij de politie en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID).

De gemeente kan zich richten op preventie van dierenmishandeling. Sinds de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning en de decentralisaties in het sociale domein, heeft de gemeente meer zorgtaken en zijn er sociale wijk- en buurtteams opgericht. De gemeente kan (bijvoorbeeld in samenwerking met de Dierenbescherming) trainingen en informatie aanbieden om sociale hulpverleners te leren hoe ze dierenmishandeling en dierverwaarlozing kunnen herkennen.

De Dierenbescherming heeft een 'Signalenkaart' ontwikkeld⁵⁸. Deze 'Signalenkaart' is een hulpmiddel voor sociale hulpverleners om dierenverwaarlozing en -mishandeling te signaleren en aanwijzingen te geven hoe te handelen, bijvoorbeeld door te verwijzen naar de Helpdesk Hulpverleners van de Dierenbescherming en bij acute situaties en/of stabiele feiten naar de politie ('114, Red een dier')

De Dierenbescherming biedt een hulptraject vóórdat handhavingsinstanties als de politie en de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) worden ingezet. Dit hulptraject kan alleen starten op vrijwillige basis, het initiatief voor het starten ervan ligt bij de huisdiereigenaar of bij de sociale hulpverlener namens de huisdiereigenaar.

⁵⁸: Signalenkaart van de Dierenbescherming.

<https://www.dierenbescherming.nl/werkzaamheden/preventie/maatschappelijke-dierenhulp>

In het nieuwe wetsvoorstel Wet aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing, op moment van schrijven in behandeling bij de Tweede Kamer, kan een zelfstandig houdverbod van maximaal 10 jaar worden opgelegd. Momenteel is een houdverbod alleen als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf op te leggen, wat betekent dat een dierenmishandelaar na voldoen van een boete of taakstaf, gewoon weer een dier kan aanschaffen.

Een aangenomen motie in de Tweede Kamer verzoekt de regering een levenslang houdverbod voor recidiverende dierenmishandelaars mogelijk te maken⁵⁹.

Registratie

Door gegevens en meldingen van overlast, dierverwaarlozing en -mishandeling structureel te verzamelen, kunnen patronen en verbanden worden vastgesteld. Hierna kan een gerichte aanpak volgen, wat dierenleed in de toekomst kan helpen voorkomen.

Actiepunten:

36. De gemeente Haarlem informeert en faciliteert sociale hulpverleners om te signaleren en vervolgens te handelen bij verminderd dierenwelzijn.
37. De gemeente Haarlem zorgt voor een goede registratie en een gerichte aanpak van meldingen met betrekking tot overlast, verwaarlozing en mishandeling van dieren.

7.1.2 Ondersteuning bij zorg voor huisdieren

Het hebben van een huisdier kan een sterke positieve invloed hebben op het welzijn van de mens. Het is aangetoond dat fysiek contact met een dier een positief effect heeft op zowel de fysieke als de mentale gezondheid van mensen⁶⁰. Dieren (met name honden) kunnen helpen bij het leggen van sociale contacten. Dieren helpen tegen gevoelens van eenzaamheid. Soms is voor mensen hun dier de reden om uit bed te komen of naar buiten te gaan. De sterke band tussen mens en dier is vaak ook de reden dat mensen, als ze geldzorgen of andere problemen hebben, geen afstand kunnen doen van hun dier.

De Dierenbescherming

De afdeling Maatschappelijke Dierenhulp van de Dierenbescherming zorgt voor ondersteuning van inwoners die het moeilijk vinden om goed voor hun huisdier te zorgen. Deze ondersteuning kan bijvoorbeeld praktische hulp zijn, wanneer iemand bijvoorbeeld niet goed weet welke verzorging het dier nodig heeft. De ondersteuning kan ook inhouden dat iemand die om financiële redenen niet de benodigde zorg kan geven, verwezen wordt naar bijvoorbeeld een noodfonds.

De Dierenbescherming helpt instellingen met het formuleren van een 'huisdierenbeleid'.

Als het huisdier mee kan naar een instelling voor beschermd wonen of naar een seniorencomplex, is dat vaak niet alleen beter voor het welzijn van het dier, maar ook voor het welzijn van de eigenaar. De gemeente kan een bemiddelende rol op zich nemen, waarbij het welzijn van het dier voorop staat.

⁵⁹: Kamer wil een levenslang houdverbod voor recidiverende dierenbeulen, RTL nieuws, 07-12-2021.

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/5272367/kamer-levenslang-houdverbod-voor-recidiverende-dierenbeulen>

⁶⁰: De effecten van huisdierbezit, online informatie LICG (Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren).

<https://www.licg.nl/de-sociale-rol-van-huisdieren/#de-effecten-van-huisdierbezit>

Dierenbuddy is een initiatief van de Dierenbescherming⁶¹, dat in de gemeente Haarlem wordt uitgevoerd. Vrijwilligers van de Dierenbescherming helpen ouderen en chronisch zieken die niet zelfstandig in staat zijn om goed voor hun huisdier te zorgen en niet het netwerk en de financiële middelen hebben om deze hulp zelf te regelen. Dierenbuddy's laten bijvoorbeeld de hond uit of gaan met het dier naar de dierenarts. Zo wordt eenzaamheid en dierenleed voorkomen.

Huisuitzettingen en huisdieren

Bij huisuitzetting is de eigenaar van het dier altijd verantwoordelijk voor het dier en moet dus in principe zelf zorgen voor opvang en verzorging. Dit geldt voor huisuitzettingen in opdracht van deurwaarders, huisuitzettingen door de burgemeester (woningssluitingen) en bij detentie. Bij huisuitzetting in opdracht van deurwaarders is de (wettelijke) taak van de deurwaarder beperkt tot het op straat zetten van de inboedel. Wanneer er huisdieren aanwezig zijn, heeft de deurwaarder daarvoor een zorgplicht. Dat betekent dat de deurwaarder bemiddelt bij het zorgen voor opvang van de betrokken dieren. Kosten voor opvang zijn hierbij voor rekening van de eigenaar. Bij huisuitzettingen door de burgemeester vraagt de gemeente na hoe de opvang van dieren is geregeld. Bij detentie kan de gemeente bemiddelen, bijvoorbeeld in het contact met burens, familie of vrienden die de opvang en verzorging dan regelen, of de gemeente bemiddelt bij opvang in een pension.

Ondersteuning dierenartskosten voor minima

Voor mensen met weinig inkomen vormen de kosten van een bezoek aan de dierenarts soms een drempel om het huisdier medische zorg te bieden. Dat leidt tot verborgen dierenleed en uitgestelde zorg, waardoor juist ernstiger gezondheidsproblemen bij huisdieren ontstaan.

Veel gemeenten hebben speciaal beleid om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen in dierenartskosten. Zo heeft de gemeente Amsterdam de ADAM-regeling ('Amsterdamse Dierenhulp aan Minima')⁶². Deze regeling geeft inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid om één keer per jaar gratis een dierenarts kunnen bezoeken. Als een medische behandeling noodzakelijk is, vergoedt de gemeente de helft van de kosten, op voorwaarde dat het dier gechipt is. Mocht dit nog niet het geval zijn, dan betaalt de gemeente ook de kosten voor het chippen. Voor de castratie van katten heeft de gemeente Amsterdam een vergoeding beschikbaar. Steeds meer gemeenten gaan minima ondersteunen bij noodzakelijke dierenartskosten. In het nieuwe coalitieakkoord van de gemeente Almere staat dat minima geholpen gaan worden met een tegemoetkoming voor dierenartskosten⁶³. Met een Stadjerspas krijgen inwoners van Groningen korting op chippen, castreren en steriliseren⁶⁴. U-pas houders krijgen in Utrecht 20% korting bij bepaalde dierenklinieken⁶⁵.

⁶¹: Project Dierenbuddy van de Dierenbescherming. www.dierenbescherming.nl/in-actie-komen/dierenbuddy#gemeenten

⁶²: Vergoeding bezoek dierenarts/ADAM regeling, gemeentewebsite Amsterdam. <https://www.amsterdam.nl/werk-inkomen/hulp-bij-laag-inkomen/regelingen-alfabet/vergoeding-bezoek-dierenarts-adam/>

⁶³: Gemeente Almere gaat minima helpen met dierenartskosten, online nieuwsbericht NOS, 18-07-2022. <https://nos.nl/artikel/2437273-almere-gaat-minima-helpen-met-dierenartskosten>

⁶⁴: Korting bij dierenarts in gemeente Groningen voor inwoners met stadjerspas. https://stadjerspas.gemeente.groningen.nl/aanbieders?business_type_id=421

⁶⁵: Aanbod U-pas gemeente Utrecht. <https://www.upasbureau.nl/aanbod#/?page=0&search=dierenarts>

Dierenvoedselbank

Een dierenvoedselbank deelt diervoeding uit aan huisdiereigenaren die dat zelf niet kunnen betalen. Huisdiervoeding wordt gedoneerd door particulieren en bedrijven. In Zandvoort is wel een dierenvoedselbank⁶⁶, in Haarlem (nog) niet.

Actiepunten:

38. De gemeente Haarlem helpt ouderen en zorgbehoevenden die om uiteenlopende redenen (tijdelijk) niet goed voor hun dier kunnen zorgen.
39. De gemeente Haarlem ondersteunt mensen die in aanmerking komen voor de HaarlemPas ook financieel middels een bijdrage aan dierenartskosten.
40. De gemeente Haarlem ondersteunt initiatieven als een dierenvoedselbank.

⁶⁶: Dierenvoedselbanken en minimadierenartsen in Nederland, online informatie LICG.
<https://www.licg.nl/media/3299/dierenvoedselbanken-en-minimadierenartsen-in-nl-nov18.pdf>

7.1.3 Honden

In Nederland leven ongeveer 1.8 miljoen honden⁶⁷, in het westen van Nederland heeft ongeveer één op de zes huishoudens een hond. De laatste jaren is het aantal hondeneigenaren versneld toegenomen, waarschijnlijk vanwege een toename van thuiswerken sinds de COVID-19 pandemie.

Identificatie en registratie

Identificatie en registratie zijn voor honden verplicht sinds 2013. Iedere hond die in Nederland geboren wordt, moet sindsdien binnen zeven weken na de geboorte worden gechipt en geregistreerd. Zo kan een zoekgeraakte hond snel weer met de eigenaar worden herenigd, maar wordt ook het dumpen van honden tegengegaan.

Vanaf 1 november 2021 moet elke pup daarnaast worden voorzien van een Europees dierenpaspoort en binnen een week worden geregistreerd bij een daartoe aangewezen portaal.

Ook alle honden, ongeacht hun leeftijd, die vanuit het buitenland naar Nederland worden gebracht, moeten binnen 14 dagen na aankomst op naam van de importeur worden geregistreerd. Binnen die tijd moet de hond ook door een dierenarts bij één van de aangewezen portalen worden geregistreerd en indien afwezig, van een EU-paspoort worden voorzien.

Na de verkoop van de hond moet de fokker of importeur binnen 14 dagen deze registratie beëindigen en de nieuwe eigenaar is verplicht om binnen 14 dagen na aanschaf de eigen gegevens te registreren⁶⁸.

Per jaar worden tienduizenden pups uit met name Oost-Europa geïmporteerd naar Nederland, waarbij regelmatig wordt gefraudeerd met paspoorten, leeftijden en vaccinaties. Gevolg hiervan is, dat pups te jong bij hun moeder worden weggehaald, de socialisatie (die juist op jonge leeftijd heel belangrijk is) minder goed verloopt en de kans op insleep van besmettelijke ziektes toeneemt. Ook bij binnenlandse 'broedfok' zijn dergelijke misstanden aan de orde. Deze strengere regels moeten helpen malafide hondenhandel tegen te gaan.

Wanneer de gemeente signalen krijgt van mogelijke malafide puppyhandel op haar grondgebied, wordt onmiddellijk actie ondernomen.

Honden in de A.P.V.

In Haarlem geldt via de A.P.V. een algemene opruimplicht voor hondenuitwerpselen²². Er wordt hondenbelasting geheven. Honden op de weg moeten worden aangelijnd en voorzien zijn van een hondenpenning of een ander identificatiemerk met de gegevens van de eigenaar. Op losloopplaatsen mogen honden wel loslopen. De burgemeester kan een aanlijn- of aanlijn en muilkorfgebod op de openbare weg of het terrein van een ander opleggen, indien de hond gevaarlijk of hinderlijk wordt geacht.

Informatieoverdracht

De gemeente informeert hondenbezitters over hondenlosloopplaatsen, maar kan daarnaast informeren over hondenopvoedcursussen, het gevaar van grasaren²⁹ en over hoe hondenbezitters rekening kunnen houden met andere dieren die van hun hond last zouden kunnen hebben, zoals vogels en reeën.

⁶⁷: Aantal huisdieren in Nederland (2021), informatie DIVEBO. <https://dibevo.nl/files/Aantal-huisdieren-in-NL-2021.pdf>

⁶⁸: Identificatie en registratie dieren, online informatie RVO, 28-11-2019. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/identificatie-en-registratie-dieren>

Losloopplaatsen

In Haarlem zijn diverse hondenlosloopplaatsen⁶⁹. In het centrum valt op dat er vrijwel geen losloopplaatsen zijn. In Haarlem zijn geen omheinde losloopplaatsen, terwijl daar bij hondeneigenaren wel behoefte aan is. Veel mensen durven hun (jonge) hond niet van de lijn te laten, omdat veel losloopplaatsen vlakbij een drukke weg zijn gelegen. Zo is het lastig voor deze honden om hun energie voldoende kwijt te raken. De dichtstbijzijnde omheinde hondenlosloopgebieden zijn in Bloemendaal (Landgoed Caprera) en in Heemstede (Landgoed Groenendaal). De gemeente Haarlem kan (een deel van) de inkomsten van de hondenbelasting aanwenden om omheinde hondenlosloopgebieden te financieren. Bij de locatiekeuze wordt rekening gehouden met de natuurwaarde van het gebied, hondenuitlaatgebieden naast kwetsbare natuurgebieden zijn niet wenselijk, vanwege onder andere de stikstofbelasting door hondenurine en -ontlasting⁷⁰.

Bijtincidenten

Bijtincidenten (tussen honden onderling of een hond die een ander dier of een mens bijt) hebben soms grote gevolgen. Zo kan een dier of mens ernstig verwond raken na een bijtincident, of zelfs overlijden. Ook angst voor honden na een hondenbeet komt veel voor bij mens en dier. Na melding van een bijtincident wordt het 'Protocol bijtincidenten honden' in werking gezet⁷¹, waarna bij ernstige incidenten en (kans op) recidive, de eigenaar al dan niet vrijwillig afstand doet van de hond. De gemeente informeert het Openbaar Ministerie. Een onafhankelijke gedragstest door een deskundige kan helpen om te bepalen welk risico de hond vormt voor zijn of haar omgeving. Een slachtoffer kan aangifte doen. De gemeente kan een hond aanwijzen als gevaarlijke hond en kan bepalen wat er vervolgens gebeurt. Een aanlijn- en/of muilkorfplicht kan een onderdeel zijn van maatregelen die worden genomen om een herhaling te voorkomen, net als een verplichte gedragscursus.

Actiepunten:

41. De gemeente Haarlem is alert op mogelijke malafide puppyhandel en komt direct in actie wanneer er een vermoeden daarvan is.
42. De gemeente Haarlem communiceert via de gemeentelijke website over het hondenbeleid, geeft voorlichting over het houden van honden (bijvoorbeeld met een link naar het LICG) en over opvoedcursussen voor honden.
43. De gemeente Haarlem onderzoekt de mogelijkheden om op haar grondgebied omheinde losloopplaatsen voor honden te realiseren.
44. De gemeente Haarlem zet na alle meldingen van (vrees voor het ontstaan van) bijtincidenten het 'Protocol bijtincidenten honden' in werking.

⁶⁹: Losloopplaatsen gemeente Haarlem. <https://kaart.haarlem.nl/app/map/58>

⁷⁰: Hondendrol kan schade aanrichten aan de natuur, RTLnieuws, 8 februari 2022. <https://www.rtlnieuws.nl/editienl/artikel/5286794/hondenpoep-stikstof-onderzoek-universiteit-gent>

⁷¹: Protocol bijtincidenten honden. <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR91295#d201078189e49>

7.1.4 Katten

In Nederland leven in 2021 ongeveer 3,2 miljoen katten⁶⁷. Bijna een kwart van de Haarlemse huishoudens heeft minstens één kat.

Identificatie en registratie

Voor katten is er (nog) geen sprake van een verplichte identificatie en registratie. De gemeente Haarlem zou er bij het Rijk voor moeten pleiten om dit ook voor katten wettelijk verplicht te doen worden. Van alle gevonden honden gaat uiteindelijk 72 procent terug naar de eigenaar, bij katten is dat slechts 13 procent⁷². Het dierentehuis voorziet alle opgevangen katten van een microchip. Zo lang er nog geen sprake is van een landelijke chipplicht voor katten, kan de gemeente het chippen van katten stimuleren door een 'Chip-je-kat'-actie te organiseren, in samenwerking met de Dierenbescherming en deelnemende dierenartsen.

Kattenontlasting

Loslopende katten doen niet altijd hun behoefte thuis op de kattenbak, ook bijvoorbeeld een zandbak of een kaal stukje aarde in een tuin is daarvoor vaak populair. Kattenontlasting kan ziekmakende parasieten zoals *Toxoplasma gondii* en *Toxocara cati* overbrengen⁷³. Door zandbakken af te dekken en de tuin vol planten te zetten zodat er geen kale aarde meer zichtbaar is, wordt deze overlast verminderd. Een plekje met zand in de tuin maken, waar de kat wel de behoefte mag doen, helpt ook. Goed handen wassen na spelen of tuinieren is belangrijk. Zwangeren wordt vanwege het risico op toxoplasmose afgeraden om de kattenbak te verschonen, tenzij uit een bloedtest is gebleken dat zij al voor de zwangerschap met deze parasiet in aanraking zijn geweest.

Kat versus vogel

Naar schatting worden in Nederland minimaal 18 miljoen vogels per jaar gedood door een kat. Verwilderde katten moeten jagen om aan voedsel te komen, maar goed gevoede huiskatten jagen vanwege hun jachtinstinct vaak ook. Sommige katten zijn tevreden met een leven binnenshuis, een buitenren en/of aangeliind buiten komen. Er zijn echter huiskatten die ernstig gefrustreerd raken als ze hun energie niet ongebeleid buiten kwijt kunnen. Wanneer katten die jagen in ieder geval 's nachts en in het broedseizoen worden binnengehouden en als ze wel naar buiten gaan een belletje of een kattenkraag om krijgen, krijgen vogels een grotere overlevingskans. Door een huiskat (zowel poes als kater) tijdig te laten castreren, worden er niet onbedoeld nestjes (zwerf)katten geboren⁷⁴.

Actiepunten:

45. De gemeente Haarlem bepleit bij het Rijk een landelijke chipplicht voor katten.
46. De gemeente Haarlem stimuleert -zolang er geen landelijke chipplicht voor katten is- het chippen van katten door het faciliteren en financieel ondersteunen van een jaarlijkse 'Chip-je-kat'-actie.
47. De gemeente Haarlem stimuleert kattenbezitters om hun verantwoordelijkheid te nemen en hun kat, wanneer die zich niet binnen of in een omheinde tuin laat houden, in ieder geval 's nachts en in het broedseizoen zo veel mogelijk binnen te houden en alleen naar buiten te laten met een belletje of kattenkraag om.

⁷²: Nota Dierenbescherming Aanbevelingen gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid, 14 april 2022.

https://cms.dierenbescherming.nl/assets/common/2022_04_14_nota-dierenbescherming-gemeentelijk-dierenwelzijnsbeleid-ex.-voorwoord-en-aanpassing-wetgeving_def.pdf

⁷³: Welke ziektes kun je krijgen van een kat? Online informatie RIVM.

<https://www.rivm.nl/ziek-door-dier/zo-nosen-op-rij/kat>

⁷⁴: Katten in de Nederlandse natuur, Anna Steen, 2016. <https://www.jasjadekker.nl/wp-content/uploads/2016/03/Steen-2016-Katten-in-de-NL-Natuur.pdf>

7.1.5 Konijnen en knaagdieren

In Nederland worden in 2021 ongeveer 500.000 konijnen en 300.000 knaagdieren als huisdier gehouden⁶⁷. Konijnen en knaagdieren zoals cavia's, hamsters en ratten worden vaak in een opwelling gekocht bij een dierenwinkel. Impulsaankopen betekenen vaak dat kopers zich onvoldoende hebben verdiept in wat er voor nodig is om goed voor deze dieren te zorgen. Ook worden konijnen en knaagdieren vaak verwaarloosd of afgestaan.

De dieren die in dierenwinkels verkocht worden, komen meestal uit de 'broedfok': commerciële bedrijven waarbij geld verdienen vaak belangrijker is dan dierenwelzijn. Vaak zijn deze jonge dieren angstig en/of ziek. De voorlichting over huisvesting in dierenwinkels laat vaak te wensen over. Zo zijn konijnen en cavia's groepsdieren die als ze individueel worden gehuisvest, erg vereenzamen. De meeste knaagdier- en konijnenhokken zijn veel te klein om genoeg te kunnen bewegen. Veel konijnen lopen daarom rond met een scheve wervelkolom. Dit verergert vaak door een gebrek aan vitamine D (daglicht). Een juiste voeding is heel belangrijk om gezondheidsproblemen te voorkomen. Standaard gemengd 'krachtvoer' uit de dierenwinkel is geen geschikte voeding⁷⁵.

7.1.6 Vogels, vissen, reptielen en amfibieën

Vogels

Vogelsoorten die populair zijn als gezelschapsdier zijn onder andere de parkiet, de kanarie, de (dwerg)papegaai en de kip. Bij vogels speelt veel welzijnsproblematiek, met name door onvoldoende kennis over de natuurlijke behoeften van de vogel bij de eigenaar. Zo hebben veel vogels behoefte aan veel ruimte en soortgenoten en een gevarieerd voer, terwijl ze in werkelijkheid in hun eentje hun dagen slijten in een te krappe kooi met een te eenzijdig voer, waardoor gezondheidsproblemen en gestoord gedrag ontstaan⁷⁶.

Aquariumdieren

Vele soorten vissen en enkele ongewervelden worden als gezelschapsdier in een aquarium gehouden. Veel gezondheidsproblemen bij vissen ontstaan door verlaagde weerstand door onvoldoende waterkwaliteit, verkeerd voer en stress. Het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG) biedt veel informatie om dit tegen te gaan⁷⁷.

Terrariumdieren

Veel reptielen en amfibieën vallen onder de CITES-regelgeving of nog strengere EU-regels. Al naar gelang de status van het dier zal een eigenaar een aankoopbewijs moeten kunnen laten zien, een vergunning aanvragen en/of een administratie bijhouden.

Sommige reptielen en amfibieën mogen niet worden gehouden als huisdier omdat ze worden beschouwd als invasieve exoten en daarom op de Unielijst staan⁵⁴.

Elke soort die als huisdier mag worden gehouden heeft zijn specifieke behoeften op gebied van bijvoorbeeld huisvesting en voeding. Goede voorlichting is ook hier van enorm belang om de gezondheid en het welzijn van terrariumdieren te verbeteren, zoals bijvoorbeeld via het LICG⁷⁸.

Actiepunt:

48. De gemeente Haarlem ontmoedigt de verkoop van dieren in dierenwinkels en tuincentra.

⁷⁵: Konijnen en knaagdieren, online informatie van het LICG (Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren).

<https://www.licg.nl/konijnen-en-knaagdieren/>

⁷⁶: Vogels, online informatie van het LICG (Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren). <https://www.licg.nl/vogels/>

⁷⁷: Aquariumdieren, online informatie van het LICG (Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren).

<https://www.licg.nl/aquariumdieren/>

⁷⁸: Terrariumdieren, online informatie van het LICG (Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren).

<https://www.licg.nl/terrariumdieren/>

7.2 Paarden

In Haarlem zijn enkele maneges: Manege Stalhouderij Vosse, Ruitersportcentrum Schoteroog en Stichting de Zonneruiters. Ook worden paarden op diverse plekken door particulieren gehouden.

Identificatie en registratie

Veulens moeten binnen 9 maanden na hun geboorte zijn voorzien van een microchip, een paspoort en een registratie in een databank. In het paspoort worden medische handelingen ingevuld⁶⁸.

Paardenbesluit

Eigenaren en verzorgers van paarden dienen zich te houden aan de Wet Dieren, het is echter wenselijk dat specifieke welzijnseisen voor paarden landelijk worden vastgelegd in een 'Paardenbesluit'. In de paardenhouderij komen namelijk nog steeds situaties voor die het welzijn van paarden benadelen.

Zo kan in een landelijk Paardenbesluit worden vastgelegd dat bij huisvesting van paarden rekening gehouden moet worden met het natuurlijke gedrag, zoals de mogelijkheid om contact te maken met soortgenoten en een minimum aan dagelijkse vrije beweging. Ook kunnen zo regels worden vastgelegd om het welzijn van paarden en pony's in training en bij berijden te waarborgen, zoals een minimumleeftijd waarop het dier belast mag worden en een verbod op schadelijke trainingshulpmiddelen.

In 2011 heeft de Dierenbescherming een Paardenbesluit opgesteld⁷⁹, met welzijnsriteria op gebied van onder andere huisvesting en beweging. Een minimum van vier uur per dag vrije beweging is hier een onderdeel van.

De paardensector heeft in 2014 het Keurmerk Paard en Welzijn ontwikkeld. De welzijnsriteria hiervan zijn echter een stuk minder welzijnsbevorderend dan die van de Dierenbescherming. Zo stelt het Keurmerk Paard en Welzijn⁸⁰ dat zes per week een half uur vrije beweging in een vrij kleine paddock (waar ze vijf galopsprongen kunnen maken) al voldoende is. De aanvullende Gids voor Goede Praktijken⁸¹ van de Sectorraad paarden vindt individuele huisvesting in boxen gemakkelijk en vermeldt dat paarden in de natuur zestien uur per dag bewegen en vijf tot tien kilometer al grazend afleggen, maar stelt vervolgens geen minimumeis aan de dagelijkse *vrije* beweging. De Dierenbescherming, die aanvankelijk meewerkte met het Keurmerk Paard en Welzijn, vindt dit Keurmerk niet afdoende en pleit voor landelijke regelgeving⁸².

Als bescherming tegen brandende zon en hevige kou en regen is een schuilstal of andere (natuurlijke) schuilgelegenheid nodig. De gemeente kan hier voorlichting over geven en hier rekening mee houden, onder andere bij het verlenen van vergunningen.

⁷⁹: Paardenbesluit van de Dierenbescherming, 2011.

<https://cms.dierenbescherming.nl/assets/common/default/Paardenbesluit-Dierenbescherming-2011.pdf>

⁸⁰: Keurmerk Paardenwelzijn, 2014. <https://keurmerkpaardenwelzijn.nl/wordpress/>

⁸¹: Gids voor Goede Praktijken, sectorraad Paarden, 2019. <https://sectorraadpaarden.nl/wp-content/uploads/2022/05/Gids-voor-Goede-Praktijken-versie-2.0-15-mei-2019-definitief.pdf>

⁸²: Dierenbescherming, 'Maak eens vaart met het keurmerk paard en welzijn', 02-07-2019.

<https://www.dierenbescherming.nl/actueel/oproep-maak-eens-vaart-met-het-keurmerk-paard-en-welzijn>

Actiepunten:

49. De gemeente Haarlem neemt, zolang er geen landelijke nadere regelgeving bestaat, het Paardenbesluit van de Dierenbescherming als uitgangspunt voor beleid en onderzoekt mogelijkheden om het Paardenbesluit van de Dierenbescherming een plaats te geven in beleid en vergunningverlening.
50. De gemeente Haarlem geeft voorlichting aan paardenhouders en maneges over het verbeteren van paardenwelzijn, op basis van de uitgangspunten van het Paardenbesluit van de Dierenbescherming.

7.3 Landbouwhuisdieren

Landbouwhuisdieren zijn dieren die in de landbouw met economisch oogmerk gebruikt worden, meestal voor productie van melk, vlees of eieren. Hieronder vallen runderen, varkens, schapen, geiten en kippen. In Haarlem is geen sprake van intensieve veehouderij. Onder intensieve veehouderij wordt verstaan: de teelt en het houden van slacht-, fok- leg- en pelsdieren in gebouwen en (nagenoeg) zonder weidegang, waarbij de teelt niet afhankelijk is van de agrarische grond als productiemiddel. Wel zijn er enkele locaties in Haarlem waar runderen bedrijfsmatig worden gehouden, op een extensievere manier. Daarnaast worden landbouwhuisdieren door particulieren gehouden en door de gemeente, op de stadsboerderijen.

Identificatie en registratie

Runderen, schapen, geiten moeten op jonge leeftijd worden geormerkt en geregistreerd. Voor hobbykippen (minder dan 250 dieren per locatie) zijn er geen regels omtrent identificatie en registratie⁶⁸.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving van dierenwelzijn bij bedrijfsmatig gehouden dieren wordt uitgevoerd door de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID), de NVWA en de politie. Daarin heeft de gemeente geen rol.

De gemeente kan wel het dierenwelzijn van landbouwhuisdieren stimuleren, bijvoorbeeld door zelf te zorgen voor schuilgelegenheid (tegen brandende zon en extreem winterweer) voor dieren op gemeentegrond en door het verlenen van vergunningen hiervoor voor dieren op niet gemeentelijke grond.

Actiepunt:

51. De gemeente Haarlem zorgt voor goede schuilgelegenheid voor dieren op gemeentegrond en faciliteert en stimuleert aanleg van schuilgelegenheid voor dieren op niet-gemeentelijke grond.

7.4 Honingbijen

Veruit de meeste bijen in de stad zijn honingbijen. Dit zijn gehouden bijen. Honingbijen concurreren met wilde bijen om voedsel (nectar en stuifmeel). Van de wilde bijensoorten staat de helft op de Rode Lijst omdat ze worden bedreigd in hun voortbestaan. In Haarlem wordt niet geregistreerd hoeveel bijenvolken er worden gehouden. Een maximum van drie bijenvolken per km² wordt gezien als algemene maat om ernstige negatieve gevolgen voor de wilde bijen en de door hen bestoven plantensoorten, tegen te gaan⁸³.

Bijen kunnen in het voorjaar gaan zwermen, een deel van een bijenvolk splitst zich dan af om een nieuw bijenvolk te vormen. Terwijl speurbijen op zoek zijn naar een nieuw huis, haakt de rest van de zwerm aaneen en vormt een zwermtros, bijvoorbeeld aan een dakrand of in een boom. Deze bijen zullen niet steken als ze met rust worden gelaten. Meestal vliegt een zwerm niet ver en kan een gecontacteerde imker de zwerm komen scheppen. Wanneer dit niet gebeurt, zal de zwerm vaak de volgende dag uit zichzelf verhuizen naar hun nieuwe permanente onderkomen. Er zijn bijenvolken die zich 'vrij vestigen' en op die manier kunnen overleven.

Actiepunt:

52. De gemeente Haarlem registreert en reguleert het aantal bijenkasten in de gemeente.

⁸³: Voedselconcurrentie tussen honingbijen en wilde bijen in Amsterdam, EIS kenniscentrum insecten, Menno Reemer, Theo Zeegers, 2022. <https://www.eis-nederland.nl/DesktopModules/Bring2mind/DMX/API/Entries/Download?PortalId=4&TabId=492&EntryId=1039>

7.5 Stads- en kinderboerderijen

Een stads- of kinderboerderij is een boerderij die openbaar toegankelijk is voor publiek. Op een stads- of kinderboerderij worden verschillende diersoorten in kleine aantallen gehouden. Dat zijn bijvoorbeeld geiten, schapen, paarden, koeien, lama's, ganzen, konijnen, varkens, kippen en eenden. Op stads- en kinderboerderijen kunnen mensen in contact komen met deze dieren. In Haarlem zijn de stadsboerderijen 'Schoterhoeve' en 'Houthoeve' eigendom van de gemeente en worden beheerd door NME Haarlem. Bij stadsboerderij de Houthoeve ligt daarnaast een niet openbaar toegankelijke hertenkamp. Naast deze stadsboerderijen kent Haarlem ook kleinschalige kinderboerderijen in zelfbeheer, zoals Speeltuin de Eenhoorn en Kinderboerderij Nijmanshofje.

Dierenwelzijn dient centraal te staan: de dieren moeten hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen, inclusief de mogelijkheid om zich aan bezoekers te onttrekken. Er wordt niet met ze gefokt met als doel jonge dieren te kunnen tonen aan het publiek. Er worden geen dieren afgevoerd naar de slacht. Door te voldoen aan de voorwaarden van het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen⁸⁴ kan de gemeente ervoor zorgen dat aan hoge eisen met betrekking tot dierenwelzijn wordt voldaan. Ook zorgt de gemeente dat er een deugdelijk hitte- en evacuatieplan is voor de stadsboerderijen.

De educatie op stadsboerderijen richt zich op het vergroten van kennis over dierenwelzijn, niet op het informeren over het nut van dieren ten behoeve van de mens.

Actiepunten:

53. De gemeente Haarlem zorgt dat de stads- en kinderboerderijen in de gemeente Haarlem voldoen aan alle voorwaarden die zijn gesteld aan het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen.
54. De gemeente Haarlem zorgt voor een deugdelijk hitte- en evacuatieplan voor de dieren op de stadsboerderijen.
55. De gemeente Haarlem zorgt dat de educatie op stadsboerderijen gericht is op informeren over dierenwelzijn.

⁸⁴: Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen. <https://www.diervriendelijkekinderboerderijen.nl/keurmerk-diervriendelijke-kinderboerderijen>

7.6 Dierentuinen

Artisklas

In Haarlem-Noord nabij het Schoterpark ligt Stichting Artisklas, Nederlands kleinste dierentuin.

Hier worden onder andere poolvossen, Noord-Amerikaanse wasberen en kerkuilen gehouden. Poolvossen leggen in vrije de natuur enorme afstanden af⁸⁵. Kerkuilen hebben in de natuur een leefgebied van 60 tot 1200 hectare⁸⁶. Het welzijn van dieren in dierentuinen staat onder druk, juist omdat vaak niet kan worden voldaan aan hun natuurlijke behoeften. Ze vertonen daarom gefrustreerd gedrag, zoals wasberen die 'ijsberen'.

Dierenwelzijn moet het uitgangspunt zijn. Dierentuinen kunnen fungeren als tijdelijke opvang voor dieren in nood en als opvang voor dieren die niet meer kunnen worden teruggeplaatst in de vrije natuur. Bezoekers zijn welkom, maar dieren worden niet gehouden en gefokt ter vermaak en educatie van de mens. Door het kijken van natuurfilms en natuurdocumentaires en het lezen van literatuur krijgen mensen een beter beeld van hoe dieren in de vrije natuur leven, in plaats van door te kijken naar dieren in gevangenschap.

Actiepunt:

56. De gemeente Haarlem gaat het gesprek aan met Stichting Artisklas en draagt uit dat dierentuinen geschikt zijn als tijdelijke opvang voor dieren die niet kunnen worden teruggeplaatst in de vrije natuur en dat het houden van wilde dieren in gevangenschap ter educatie en recreatie van de mens niet meer van deze tijd is.

⁸⁵: Weetjes: 25 feiten over poolvossen, online artikel Animals Today, 2015.
<https://www.animalstoday.nl/weetjes-25-feiten-poolvossen/>

⁸⁶: Kennisdocument Kerkuil, Vogelbescherming.
<https://www.vogelbescherming.nl/docs/c8f1dff0-7ac8-4456-b3d6-936d23c2aaf1.pdf>

7.7 Evenementen

Effecten van evenementen op vrij levende dieren

Evenementen en festiviteiten gaan vaak gepaard met overlast voor dieren die in de (nabije) omgeving leven. In de Wet natuurbescherming is voor dieren in de openbare ruimte de zorgplicht opgenomen. De organisator van evenementen moet altijd aan deze zorgplicht voldoen. Zo dient de organisator maatregelen te nemen om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen en moeten preventieve maatregelen worden genomen. Preventieve maatregelen zijn bijvoorbeeld het evenement verplaatsen naar een ander moment (buiten het broedseizoen) of naar een ander terrein, het afschermen van terreindelen met kwetsbare natuur of het aanpassen van de programmatijden.

Evenementen met dieren

Het welzijn van dieren die ter vermaak van mensen bij evenementen worden gebruikt, komt vaak in het nauw, doordat ze niet in staat zijn om hun soorteigen gedrag te vertonen en geen mogelijkheid hebben om zich te onttrekken aan drukte en lawaai. Ook gaan dieren die bij evenementen worden ingezet frequent op transport, wat ook vaak met stress gepaard gaat. Het is wettelijk niet toegestaan om evenementen met dieren te verbieden vanwege dierenwelzijnsredenen. Wel is het middels de Wet Dieren verboden om dieren als prijs, beloning of gift uit te reiken. Sinds 2015 bestaat een verbod op het gebruik van wilde zoogdieren in circussen en bij andere activiteiten⁸⁷.

De gemeente kan een positieve invloed uitoefenen op dierenwelzijn door evenementen met dieren vergunningplichtig te maken en aan die vergunning duidelijke dierenwelzijnsriteria te verbinden. Voor evenementen met diersoorten die ernstig in hun welzijn worden benadeeld doordat ze in gevangenschap worden gehouden, zoals roofvogels en reptielen, wordt geen vergunning verleend.

De gemeente kan daarnaast een brief aan verhuurders van dieren sturen om hen te verzoeken hun diensten niet in Haarlem aan te bieden.

Circussen

Sinds het verbod op het gebruik van wilde zoogdieren⁸⁷ werken circussen vaak nog wel met een mobiele kinderboerderij. In plaats van dieren als leeuwen en olifanten moeten in veel circussen nu dieren als honden, paarden en papegaaien hun kunstjes vertonen. Het vele transporteren, de verre van ideale huisvesting onderweg, de drukte en wellicht de trainingsmethoden hebben een negatief effect op het welzijn van deze dieren.

Roofvogelshows

Roofvogels zijn wilde dieren die niet in een hok thuishoren. Het is echter toegestaan om roofvogels die gekweekt zijn in gevangenschap te houden en te verhandelen, mits voorzien van een pootring en een certificaat van herkomst. Door het houden in gevangenschap worden roofvogels (inclusief uilen), ernstig beperkt in hun natuurlijke gedrag: roofvogels bij roofvogelshows krijgen nauwelijks de kans om te vliegen en zitten het grootste deel van de tijd in een hokje of met 1 poot vastgebonden, vaak zonder schaduw en water. Uilen zijn nachtdieren, maar worden urenlang in het daglicht gezet om aan het publiek te tonen. Het tonen van roofvogels kan particulieren ertoe aanzetten ook zelf een roofvogel als huisdier te willen, wat de illegale handel aanwakkert⁸⁸.

⁸⁷: Verbod optreden met wilde zoogdieren deelnemen aan circus of andere optredens.

<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dierenwelzijn/verbod-optreden-met-wilde-zoogdieren-deelnemen-aan-circus-of-andere-optredens>

⁸⁸: Vogelbescherming, standpunt roofvogelshows en het houden van roofvogels en uilen.

<https://www.vogelbescherming.nl/over-ons/standpunten/standpunt-roofvogelshows>

Markten en braderieën

Op evenementen als jaarmarkten, braderieën en jubilea worden soms dieren gebruikt als vermaak voor de mens, te denken valt aan shows met roofvogels, kamelen/pony/ezelritjes, mobiele 'kinderboerderijen' en levende kerststallen.

Vee- en paardenmarkten

Vee- en paardenmarkten zijn niet meer van deze tijd en geven dieren veel stress. Voorafgaand aan de markt hebben de dieren er al een transport opzitten, op de markt is meestal sprake van een harde ondergrond en weinig beschutting, daarnaast hebben de dieren geen mogelijkheid om zich aan de drukte te onttrekken. Ook bestaat er een risico op overdracht van besmettelijke ziekten, omdat dieren van diverse plekken op elkaar komen te staan⁸⁹.

Kortebaandraverijen

In de regio worden regelmatig kortebaandraverijen georganiseerd, onder andere in Santpoort, Hoofddorp, Zwanenburg, IJmuiden, Lisse en Hillegom. Bij dit soort paardenraces worden paarden met dwangmiddelen, zoals een kettingbit, hulpmiddelen die de tong fixeren, zweepen en opzetteugels, onder druk gezet om te presteren⁹⁰.

Duiven

Sierduiven die worden losgelaten bij bijvoorbeeld bruiloften, vinden soms de weg naar huis niet meer terug en worden gepakt door een roofvogel of verzwakt opgehaald door de Dierenambulance. Ondanks hun ring worden sierduiven vaak niet weer opgehaald uit de opvang en de kosten voor de verzorging en verpleging van deze duiven worden niet verhaald op de eigenaar. Landelijk is er geen verbod op het loslaten van sierduiven. De gemeente kan wel een actief ontmoedigingsbeleid hanteren, zoals de gemeente Den Haag doet op haar trouwwebsite⁹¹.

Actiepunten:

57. De gemeente Haarlem informeert organisatoren van evenementen proactief over preventieve maatregelen op basis van de Wet natuurbescherming.
58. De gemeente Haarlem stelt voor evenementen met dieren een vergunning verplicht, met duidelijke criteria op het gebied van dierenwelzijn.
59. De gemeente Haarlem verleent geen vergunningen voor evenementen met roofvogels (waaronder uilen) en reptielen.
60. De gemeente Haarlem stuurt een brief naar verhuurders van dieren met het verzoek kun diensten niet (meer) in Haarlem aan te bieden.
61. De gemeente Haarlem geeft geen vergunning af voor paardenraces en vee- en paardenmarkten.
62. De gemeente Haarlem ontraadt het loslaten van vogels bij bruiloften en communiceert dat op haar trouwwebsitepagina.

⁸⁹: Dossier paardenmarkten, Dierenbescherming.

<https://www.dierenbescherming.nl/werkzaamheden/dierenbeleid-beinvloeden/dossiers/paarden/paardenmarkten>

⁹⁰: Extreme praktijken die normaal zijn in de draf sport, online artikel Dier&Recht, 22-09-2022.

<https://www.dierenrecht.nl/nieuwsartikelen/extreme-praktijken-die-normaal-zijn-in-draf-sport>

⁹¹: Gemeente Den Haag ontraadt loslaten (sier)duiven bij huwelijken. https://www.denhaag.nl/nl/trouwen-en-geregistreerd-partnerschap/trouwen-in-den-haag-locaties-en-kosten.htm#Eenvoudig_of_gratis_trouwen-anchor

7.8 Dieren in overheidsdienst: politiehonden en -paarden

Het welzijn van politiehonden en -paarden dient altijd voorop te staan.

Paarden die worden ingezet bij rellen en drukke evenementen zijn hierop getraind, maar paarden zijn vluchtdieren die van nature zouden vluchten in dergelijke omstandigheden.

De paarden en honden kunnen gewond raken of aangevallen worden. Ook demonstranten kunnen door de dieren ernstig gewond raken. Het ontwikkelen van alternatieve methoden voor ordehandhaving en oproerbeheersing heeft uit dierenwelzijnsoogpunt de voorkeur.

Voor politiepaarden geldt net als voor andere paarden dat ze behoefte hebben aan gezelschap van soortgenoten en vrije beweging. Ook voor hen zouden de richtlijnen uit het Paardenbesluit van de Dierenbescherming als welzijnsriteria moeten worden aangehouden. Politiehonden en -paarden die 'met pensioen' gaan horen een goed onderkomen te krijgen en politiepaarden dienen na hun werkzame leven niet te worden afgevoerd naar de slacht. De gemeente heeft op deze zaken geen directe invloed, maar kan dit wel aankaarten bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Actiepunten:

63. De gemeente Haarlem bevordert onderzoek naar en inzet van alternatieve vormen van oproerbeheersing, zonder gebruik van dieren.
64. De gemeente Haarlem draagt uit dat politiehonden en politiepaarden niet alleen optimaal gehuisvest en verzorgd worden tijdens hun werkzame leven, maar ook tijdens hun pensioen.

8. Voeding, dierlijke producten, dierproeven

Dierlijke bestanddelen komen in uiteenlopende producten voor, ook in bijvoorbeeld snoep, wijn, cosmetica, medicijnen en in kleding. Wetgeving voor dierlijke producten is Europees en landelijk geregeld, toezicht en handhaving gebeurt door de NVWA en de politie.

De gemeente kan in de eigen organisatie een diervriendelijke voorbeeldfunctie vervullen en sturen op verbetering van dierenwelzijn in haar (subsidie)beleid. Ook kan de gemeente inwoners en ondernemers informeren en adviseren over producten van dierlijke oorsprong.

8.1 Voeding

Gemeentelijke organisatie

De gemeente Haarlem heeft een voorbeeldfunctie en een eigen verantwoordelijkheid wanneer het gaat over dierenwelzijn en voeding. De gemeente heeft beleid waarbij biologische en vegetarische voeding wordt gestimuleerd binnen de gemeentelijke organisatie.

De inkoop richt zich op biologische producten en sinds 2019 hanteert de gemeente Haarlem het principe 'Carnivoor Geef Het Door'. De keuzevrijheid blijft in stand, maar de sociale norm wordt omgedraaid: menu's zijn standaard vegetarisch en indien men vlees of vis wenst te eten, dan geeft men die dieetwens van tevoren door.

Aangezien de productie van zuivel, zuivelproducten en eieren naast een negatieve impact op milieu en klimaat, ook gepaard gaat met dierenwelzijnsproblematiek^{92,93} is het aan te bevelen bij het principe 'Carnivoor geef het door', de standaard plantaardig te maken. Een plantaardig menu draagt overigens niet alleen bij aan dierenwelzijn, maar ook aan het halen van de klimaatdoelen.

In gemeentelijke instellingen en in organisaties waarmee de gemeente een structurele subsidierelatie heeft, dient zeker geen vlees van bedreigde diersoorten te worden geserveerd zoals paling, of vlees dat op zeer dieronvriendelijke manier wordt geproduceerd, zoals foie gras of kalfsvlees.

Zorginstellingen

Hoewel veel ziekenhuizen en andere zorginstellingen zeggen een volledig plantaardig menu te kunnen serveren, is dat in de praktijk vaak niet het geval⁹⁴. Hierdoor komt het voor dat mensen die om redenen van bijvoorbeeld dierenwelzijn, gezondheid en klimaat plantaardig eten, geen volwaardige plantaardige maaltijden krijgen wanneer ze in een zorginstelling zijn opgenomen.

Een plantaardig dieet met zo min mogelijk bewerkte producten heeft veel gezondheidsvoordelen⁹⁵. De gemeente kan zorginstellingen stimuleren om een plantaardiger menu te serveren.

⁹²: Update Ongeriefanalyse Voorlopige Deelrapportage onderdeel melkvee- Wageningen Livestock Research in opdracht van stichting Wakker Dier. <https://files.wakkerdier.nl/app/uploads/2021/04/2111419/WUR-Update-Ongeriefanalyse-onderdeel-Melkvee-2020.pdf>

⁹³: Kippen: legkippen in de eierindustrie, online informatie Proveg international. <https://proveg.com/nl/5-pros/dieren/kippen-legkippen-in-de-eierindustrie/>

⁹⁴: Mevrouw Mensink is vegan maar moet in de Janskliniek gewoon eten wat de pot schaft, artikel Noord-Hollands Dagblad, 29-10-2021.

https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20211028_12413559?utm_source=www.veganisme.org&utm_medium=referral&utm_content=/

⁹⁵: Brondocument Naar een meer plantaardig voedingspatroon, Voedingscentrum, september 2019.

<https://www.voedingscentrum.nl/Assets/Uploads/voedingscentrum/Documents/Consumenten/Encyclopedie/Brondocument%20-%20Naar%20een%20meer%20plantaardig%20voedingspatroon%20-%20Voedingscentrum.pdf>

Verkoop van levende kreeften en krabben op markten

Kreeften en krabben worden levend, met vastgebonden scharen in kale bakken op elkaar gestapeld om vervolgens na de verkoop levend te worden gekookt. Zij ervaren daardoor onaanvaardbaar veel stress en pijn⁹⁶.

De gemeente Amsterdam onderzoekt de juridische mogelijkheden om een verbod op de verkoop van levende kreeften en krabben op markten te bewerkstelligen^{97,98}.

Actiepunten:

65. De gemeente Haarlem hanteert het principe 'Carnivoor geef het door' in de gehele gemeentelijke organisatie en catert als standaard plantaardig.
66. De gemeente Haarlem neemt duurzaam diervriendelijk voedsel als criterium op in haar subsidiebeleid, stimuleert organisaties zoals zorginstellingen om plantaardig te cateren en zorgt dat er geen bedreigde vissoort als paling wordt geserveerd op evenementen waaraan de gemeente Haarlem subsidie verleent.
67. De gemeente Haarlem verbiedt in navolging van de gemeente Amsterdam, zodra de gemeente Amsterdam dit verbod heeft doorgevoerd, de verkoop van levende kreeften en krabben op Haarlemse markten.

⁹⁶: The welfare of crustaceans at slaughter, Stephanie Yue, Agribusiness Reports, vol. 2008 art. 5
<https://www.wellbeingintlstudiesrepository.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1011&context=agreports>

⁹⁷: Bont en levende kreeften vanaf 2022 verboden op Amsterdamse markten, online nieuwsbericht Parool, 17-09-2021.
<https://www.parool.nl/amsterdam/bont-en-levende-kreeften-vanaf-2022-verboden-op-amsterdamse-markten~b68d9f4c/>

⁹⁸: Verbod op verkoop bont, levende kreeften en krabben uitgesteld, online nieuwsbericht Parool, 02-02-2022.
<https://www.parool.nl/amsterdam/verbod-op-verkoop-van-bont-op-amsterdamse-markten-uitgesteld-deugt-juridisch-niet~bd9b9d75/>

8.2 Producten van dierlijke oorsprong o.a. kleding en interieur

De gemeente kan een voorbeeldfunctie nemen door een inkoopbeleid zonder dierlijke materialen te hanteren.

De gemeente kan een brief aan winkels sturen met de oproep om geen producten die gepaard gaan met dierenleed (meer) te verkopen. De gemeente kan in kaart brengen welke dieronvriendelijke producten waar worden verkocht en in gesprek gaan met ondernemers over dit onderwerp. De gemeente kan ook, in samenwerking met andere gemeenten, haar invloed op landelijk niveau uitoefenen om te pleiten voor een landelijk verbod op dieronvriendelijke producten.

In de subsidieverordening kan als verplichting voor de organisator van een evenement worden opgenomen dat het evenement waarvoor subsidie wordt verstrekt, vrij is van gebruik en verkoop van bont, angorawol, merinowol, zijde en dons.

Bont

Nederland was jarenlang één van de grootste producenten van nertsbont, maar sinds 8 februari 2021 is er een verbod op pelsdierhouderij. Het produceren van vossen- en chinchillabont is al jaren verboden. Bont mag in Nederland niet meer geproduceerd worden, maar wel worden verkocht. In landen als China, Canada, de USA, Noorwegen en Finland is nog geen verbod op de productie van bont. De productie van bont gaat gepaard met ernstige welzijnsschendingen: dieren als vossen en wasbeerhonden worden levenslang in kleine hokjes opgesloten, tot ze worden gedood door elektrocutie (of worden doodgeslagen) en (soms levend) gevild. Bont van bijvoorbeeld wasberen wordt ook verkocht als nepbont of wol⁹⁹. Coyotes worden in Canada en de Verenigde Staten met gruwelijke wildklemmen bejaagd en dit bont mag in Nederland worden verkocht¹⁰⁰.

De gemeente Amsterdam onderzoekt de juridische mogelijkheden om een verbod op de verkoop van bont op markten te bewerkstelligen^{97,98}.

Angorawol

Angorawol komt van Angorakonijnen, gefokt vanwege hun lange haar. Angorawol komt voor 90% uit China, ook zijn er angorakonijnenhouderijen in Frankrijk. De konijnen worden opgesloten in kleine hokjes en drie keer per jaar onverdoofd geplukt of geschoren om de wol te verzamelen. Een pijnlijke en stressvolle ervaring, waarbij tijdens het scheren of plukken vaak wonden ontstaan¹⁰¹.

⁹⁹: Wasbeerhondjes levend gevild voor namaak-Uggs, online nieuwsbericht Parool, 04-10-2011. <https://www.parool.nl/nieuws/wasbeerhondjes-levend-gevild-voor-namaak-uggs~bff56068/>

¹⁰⁰: De gruwelijke herkomst van coyotebont, online artikel Bont voor Dieren. <https://www.bontvoordieren.nl/campagnes/coyotes/>

¹⁰¹: The exploitation of Angora rabbits in France, online artikel One Voice. <https://one-voice.fr/en/our-fights/fashion/angora/explanation.html#:~:text=The%20inside%20story%20regarding%20the%20exploitation%20of%20angora,the%2080s%2C%20to%20less%20than%20a%20hundred%20today.>

Merinowol

Australië is de grootste wolproducent ter wereld. Deze wol komt voornamelijk van merinoschape, een ras met veel huidplooien zodat extra veel wol wordt geproduceerd. In Australië is 'mulesing', het zonder verdoving of pijnstillers wegsnijden van huid rond het achterwerk van een schaap, nog wijdverbreid. Dit wordt gedaan omdat het wegsnijden van huidplooien zorgt dat er minder problemen zijn met vliegen die in met urine en ontlasting bevuilde vacht eieren leggen. Echter, in de verse wonden leggen vliegen ook eieren, waarna schape vervolgens ook last krijgen van vleesetende vliegenmaden. Mulesing wordt vaak tegelijkertijd gedaan met het afknippen van de staarten en castratie, wat ook zonder verdoving gebeurt¹⁰².

Zijde

Voor het maken van één zijden kledingstuk worden duizenden zijderupsen gedood. Zijde wordt soms ook gebruikt in cosmetica. De meeste zijde wordt geproduceerd in China en India. Elk jaar worden naar schatting 70 miljard tot 2 biljoen zijderupsen gedood in de zijde-industrie, door ze in een oven te verhitten of levend te koken. Zijderupsen hebben een centraal zenuwstelsel en pijnreceptoren¹⁰³.

Dons

Dons is de onderste verenlaag van vogels. Het dons van ganzen, eenden wordt gebruikt als isolerend materiaal in jassen, dekbedden, kussens en slaapzakken. Dons kan verzameld worden na de slacht, maar veel dieren worden meermaals levend geplukt, omdat dat meer opbrengst oplevert. Dat plukken is pijnlijk en stressvol. Een keurmerk met diervriendelijk geproduceerd dons biedt helaas geen garantie, er wordt mee gefraudeerd^{103,104}.

Actiepunten:

68. De gemeente Haarlem hanteert een diervriendelijk inkoopbeleid.
69. De gemeente Haarlem stimuleert bewustwording over dieronvriendelijke producten.
70. De gemeente Haarlem subsidieert geen dieronvriendelijke producten.
71. De gemeente Haarlem verbiedt in navolging van de gemeente Amsterdam, zodra de gemeente Amsterdam dit verbod heeft doorgevoerd, de verkoop van bont op Haarlemse markten.

¹⁰¹: Mulesing by the Wool Industry, online informatie website PETA. <https://www.peta.org/issues/animals-used-for-clothing/wool-industry/mulesing/>

¹⁰²: Advances in the research on the nervous system of the silkworm, Bombyx mori, Yu Qi et al, Acta Entomologica Sinica 2011, vol. 54 no. 10. <https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20113407364>

¹⁰³: Dons, de harde keerzijde van een zacht materiaal, online artikel website Bont voor Dieren. <https://www.bontvoordieren.nl/dons-de-harde-keerzijde-van-een-zacht-materiaal/>

¹⁰⁴: Het dierenleed dat achter jouw donzen jas schuilt, online artikel Kassa (BNNVARA), 02-02-2019. <https://www.bnnvara.nl/kassa/artikelen/het-dierenleed-dat-achter-jouw-donzen-jas-schuilt>

8.3 Producten die getest zijn op dieren

Dierproeven worden voornamelijk gedaan in het belang van de mens. De laatste jaren wordt steeds meer duidelijk dat alternatieven waarvoor geen dieren worden gebruikt, zoals cel- en weefselkweken en computermodellen, een betere voorspellende waarde hebben dan dierproeven¹⁰⁵. Door te werken met proefdiervrije en ecologische schoonmaak- en verzorgingsmiddelen werkt de gemeente niet mee aan dierproeven. In het geval van subsidieverlening aan instellingen die proefdieren gebruiken, kan de gemeente alternatieven voor dierproeven bespreekbaar te maken.

De gemeente kan daarnaast een brief aan winkels sturen met de oproep om geen cosmetica en andere verzorgingsproducten te verkopen met ingrediënten die op dieren zijn getest.

Actiepunten:

72. De gemeente Haarlem hanteert een dierproefvrij inkoopbeleid.
73. De gemeente Haarlem stimuleert bewustwording over dierproeven en dierproefvrije producten.
74. De gemeente Haarlem subsidieert geen dierproeven en producten die niet dierproefvrij zijn.

¹⁰⁵: Dierproeven: niet meer vanzelfsprekend. Standpunt Dierenbescherming.

<https://www.dierenbescherming.nl/werkzaamheden/dierenbeleid-beinvloeden/dossiers/dierproeven>

9. Media en kunst

Media

Door rekening te houden met dierenwelzijn in alle gemeentelijke communicatie, draagt de gemeente Haarlem bij aan dierenwelzijn. Zo is bijvoorbeeld het tonen van kortsnuitige honden niet gewenst, omdat de korte snuit gepaard gaat met chronische benauwdheid en tal van andere gezondheidsproblemen¹⁰⁶. Hoe minder mensen dit soort misvormde honden zien, hoe minder zij geneigd zullen zijn een dergelijk ras aan te schaffen. Ook het onbedoeld promoten van vlees, vis, zuivel kan worden tegengegaan door daarmee rekening te houden bij de diverse communicatiekanalen.

Kunst

Net als mensen moeten dieren met respect behandeld worden. Dat houdt in dat het tentoonstellen van zowel levende als (delen van) dode dieren in het kader van een kunstproject ongewenst en in strijd met de intrinsieke waarde van het dier is.

Actiepunten:

75. De gemeente Haarlem vermijdt dierenleed in haar communicatie.
76. De gemeente Haarlem stelt als voorwaarde aan het verlenen van een vergunning en/of subsidie voor kunstprojecten, dat er geen dieren (levend of dood) worden gebruikt.

¹⁰⁶: BOAS bij kortsnuitige honden, online informatie LICG (Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren)
<https://www.licg.nl/honden/boas-bij-kortsnuitige-honden/#ademhalingsproblemen-en-snurken>

10. Educatie

Voorlichting via gemeentelijke kanalen

Via de gemeentelijke website kunnen inwoners overlast van dieren melden bij de gemeente. Het gaat dan om overlast van ratten of kakkerlakken, het melden van eikenprocessierupsen en overlast van huisdieren.

De gemeente kan dierenwelzijn bevorderen door via de gemeentewebsite ook door te verwijzen naar websites met informatie over het houden van dieren, zoals die van het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG)¹⁰⁷.

De gemeente Haarlem kan haar inwoners informeren over de behoeften van in het wild levende dieren. Een voorbeeld is het promoten van de 'egelsnelweg'¹⁰⁸: bewoners kunnen een opening in hun schuttingen creëren om egels te helpen van de ene naar de andere tuin te komen. Of bewoners kunnen een schaal met knikkers en water erin buiten neerzetten, zodat egels, vlinders en andere insecten een drinkgelegenheid hebben.

Natuur-, milieu- en dierenwelzijnseducatie op scholen

Dierenwelzijn is een onderwerp waar scholen aandacht aan moeten besteden. Scholieren maken, ook later in hun leven, keuzes die van invloed zijn op dierenwelzijn.

NME verzorgt en ondersteunt educatieve activiteiten voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs¹⁰⁹. Zo zijn er onder andere leskisten, gastlessen en excursies over huisdieren, bijen, egels en kleine beestjes zoals insecten en slakken. Ook biedt NME online lespakketten aan over dieren in de veehouderij, zowel voor de bovenbouw van de basisschool als voor het voortgezet onderwijs. Scholieren kunnen zich op deze manier verdiepen in de herkomst van voedsel, de maatschappelijke implicaties ervan (wereldvoedselvoorziening, dierenwelzijn en duurzaamheid) en duurzame ontwikkelingen rondom voedselvoorziening.

Ook de Haarlemse kinderkrant Jong023¹¹⁰ verspreid via alle basisscholen, kan dienen als informatiebron over dierenwelzijnsgerelateerde onderwerpen.

Er bestaan lespakketten voor kinderen over hondengedrag en de lichaamstaal van honden, zodat de kans op bijtincidenten kleiner wordt. Een voorbeeld hiervan is 'de Blauwe Hond' voor kinderen tot 6 jaar¹¹¹.

Sommige scholen geven hun leerlingen lessen over sportvisserij. Het is van belang dat kinderen van jongs af aan wordt geleerd dat dieren net als mensen levende wezens zijn die pijn kunnen ervaren en dat het opzettelijk pijn doen of verwonden van dieren onethisch is.

¹⁰⁷: Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG) website. <https://www.licg.nl>

¹⁰⁸: De egelsnelweg, online artikel Egelwerkgroep. <https://egelwerkgroep.com/egelsnelweg>

¹⁰⁹: NME, Natuur en Milieu Educatie gemeente Haarlem. <https://campagne.haarlem.nl/nme/scholen/>

¹¹⁰: Jong 023, (digitaal en op papier) Haarlemse kinderkrant. <https://jong023.nl>

¹¹¹: Veilig omgaan met je hond, lesprogramma The Blue Dog. <https://thebluedog.org/nl/>

Actiepunten:

77. De gemeente Haarlem zorgt voor een duidelijke link op de gemeentelijke website naar een betrouwbare informatiebron over huisdieren.
78. De gemeente Haarlem informeert en stimuleert inwoners met betrekking tot de behoeften van vrij levende dieren.
79. De gemeente Haarlem blijft natuur-, milieu- en dierenwelzijnseducatie steunen en ontwikkelt en faciliteert waar nodig nieuw onderwijsaanbod, onder andere op gebied van dierenwelzijn en dierethiek en het leren omgaan met honden.

11. Coördinator dierenwelzijn

Door één vaste ambtenaar (en een plaatsvervanger) aanspreekpunt te maken voor alle diergelateerde zaken, kunnen kennis en taken worden gebundeld.

Deze coördinator draagt zorg voor zowel interne gemeentelijke aangelegenheden als voor contacten met inwoners en is de contactpersoon van de gemeente Haarlem met dierenwelzijnsorganisaties en andere overheden, wanneer het gaat om dieren en dierenwelzijn.

Bij vragen of problemen met betrekking tot dierenrechten of dierenwelzijn consulteert de gemeenteambtenaar altijd een dierenrechten- of dierenwelzijnsorganisatie.

Ook organiseert de coördinator dierenwelzijn een jaarlijkse bijeenkomst waarbij dierenwelzijnsorganisaties, hulpverleners uit het sociale domein, inwoners die betrokken zijn bij dierenwelzijn, gemeenteambtenaren en gemeentebestuurders elkaar kunnen ontmoeten en kennis kunnen overdragen.

De dierenwelzijnscoördinator brengt jaarlijks een rapport uit over de voortgang wat betreft de actiepunten in deze dierenwelzijnsnota.

Actiepunt:

80. De gemeente Haarlem stelt een coördinator dierenwelzijn aan.

Bijlage 1: Actiepunten

1. De gemeente Haarlem zorgt voor een actueel rampenplan voor dieren die op gemeentelijk terrein gehouden worden en vraagt aandacht voor een actueel rampenplan voor dieren die (bedrijfsmatig of vanwege opvang) op particulier terrein gehouden worden.
2. De gemeente Haarlem biedt 'Huisdieren in huis!' stickers aan om hulpdiensten op de mogelijke aanwezigheid van huisdieren te attenderen, af te halen bij bv de publiekshal.
3. De gemeente Haarlem blijft een ontheffing aan dierenambulances verlenen om in geval van spoed van de busbaan gebruik te kunnen maken en onderstreept het belang van een ontheffing voor provinciale wegen bij de provincie Noord-Holland.
4. De gemeente Haarlem benadrukt het belang van dieren bij de Veiligheidsregio Kennemerland en in driehoeksoverleg tussen burgemeester, Openbaar Ministerie en politie.
5. De gemeente Haarlem gaat over van een subsidierelatie naar een dienstverleningsovereenkomst met de Dierenbescherming, de Stichting Egelopvang en het Vogelhospitaal.
6. De gemeente Haarlem plaatst informatieborden op locaties waarvan bekend is dat er dieren worden gedumpt, om dit te ontmoedigen en diervriendelijker oplossingen aan te dragen.
7. De gemeente Haarlem vergoedt kosten die dierenambulances en dierenartsen maken voor het vervoer en de behandeling van gewonde of zieke vrij levende dieren.
8. De gemeente Haarlem zorgt voor duidelijke informatie op de gemeentelijke website over hoe te handelen bij een vermist of gevonden dier.
9. De gemeente Haarlem neemt een confettiverbod op in de APV.
10. De gemeente Haarlem ontraadt het gebruik van vuurwerk tijdens evenementen.
11. De gemeente Haarlem past overal waar mogelijk ecologisch maaibeleid toe.
12. De gemeente Haarlem hanteert de periode van 15 februari tot en met 31 augustus als broedseizoen.
13. De gemeente Haarlem gaat gezondheidsproblemen bij dieren ten gevolge van grasaren tegen, door hondenuitlaatgebieden zoveel mogelijk vrij te houden van grasaren.
14. De gemeente Haarlem waarschuwt via haar communicatiekanalen hondeneigenaren jaarlijks, bij de start van het grasarenseizoen, voor het risico van grasaren.
15. De gemeente Haarlem legt zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers aan.
16. De gemeente Haarlem inventariseert dieronvriendelijke waterkanten en maakt een actieplan om, waar de omvorming tot natuuroever niet mogelijk is, waterkanten op een andere manier diervriendelijk te maken.
17. De gemeente Haarlem zorgt dat er, in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland, gefaseerd en ecologisch gebaggerd wordt.
18. De gemeente Haarlem zet zich samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland in om vismigratie te bevorderen.
19. De gemeente Haarlem weegt de belangen van vogels en vleermuizen mee bij de locatiekeuze voor windturbines.
20. De gemeente Haarlem zorgt in haar beleid voor mitigerende maatregelen bij windturbines.
21. De gemeente Haarlem zorgt dat groen en water niet direct worden aangelicht om het bioritme van vrij levende dieren niet te verstoren.
22. De gemeente Haarlem past waar nodig vleermuisvriendelijke verlichting toe.
23. De gemeente Haarlem onderzoekt of wegverlichting in groene gebieden kan worden verminderd door in het wegdek verwerkte lussen en door 's nachts verlichting te dimmen.
24. De gemeente Haarlem staat geen jacht toe op haar grondgebied.
25. De gemeente Haarlem gaat in gesprek met de provincie, de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude en grondeigenaren om jacht op niet-gemeentegronden trachten te voorkomen.

26. De gemeente Haarlem faseert sportvissen in gemeentelijke wateren uit door sportvisvergunningen niet te verlengen en geen nieuwe sportvisvergunningen meer te verlenen. De gemeente gaat in gesprek met de betrokken verenigingen over de gevolgen hiervan.
27. De gemeente Haarlem verleent geen toestemming voor hengelevenementen en verleent geen subsidie voor (de promotie van) de visserij.
28. De gemeente Haarlem informeert aanvragers van bouwvergunningen actief over hoe ze rekening moeten houden met en maatregelen treffen voor gebouwbewonende dieren.
29. De gemeente Haarlem brengt in kaart welke knelpunten er bestaan tussen verkeer en fauna en doet een voorstel om deze op te heffen.
30. De gemeente Haarlem voorziet straatkolken van uitklimmogelijkheden en zorgt dat deze worden onderhouden.
31. De gemeente Haarlem zorgt voor veilige afrasteringen voor dieren op gemeentelijk grondgebied.
32. De gemeente Haarlem neemt een algemeen voerverbod voor stadsdieren op in de A.P.V.
33. De gemeente Haarlem doodt overlastgevende dieren niet, maar zet in op een ecologische aanpak, preventie, voorlichting en handhaving.
34. De gemeente Haarlem plaatst duiventillen wanneer er sprake is van overlast van duiven.
35. De gemeente Haarlem plaatst nestkasten van houtbeton op plekken waar halsbandparkieten houten nestkasten uitbijten en zo inheemse vogelsoorten verdringen.
36. De gemeente Haarlem informeert en faciliteert sociale hulpverleners om te signaleren en vervolgens te handelen bij verminderd dierenwelzijn.
37. De gemeente Haarlem zorgt voor een goede registratie en een gerichte aanpak van meldingen met betrekking tot overlast, verwaarlozing en mishandeling van dieren.
38. De gemeente Haarlem helpt ouderen en zorgbehoevenden die om uiteenlopende redenen (tijdelijk) niet goed voor hun dier kunnen zorgen.
39. De gemeente Haarlem ondersteunt mensen die in aanmerking komen voor de HaarlemPas ook financieel middels een bijdrage aan dierenartskosten.
40. De gemeente Haarlem ondersteunt initiatieven als een dierenvoedselbank.
41. De gemeente Haarlem is alert op mogelijke malafide puppyhandel en komt direct in actie wanneer er een vermoeden daarvan is.
42. De gemeente Haarlem communiceert via de gemeentelijke website over het hondenbeleid, geeft voorlichting over het houden van honden (bijvoorbeeld met een link naar het LICG) en over opvoedcursussen voor honden.
43. De gemeente Haarlem onderzoekt de mogelijkheden om op haar grondgebied omheinde losloopplaatsen voor honden te realiseren.
44. De gemeente Haarlem zet na alle meldingen van (vrees voor het ontstaan van) bijtincidenten het 'Protocol bijtincidenten honden' in werking.
45. De gemeente Haarlem bepleit bij het Rijk een landelijke chipplicht voor katten.
46. De gemeente Haarlem stimuleert - zolang er geen landelijke chipplicht voor katten is- het chippen van katten door het faciliteren en financieel ondersteunen van een jaarlijkse 'Chip-je-kat'-actie.
47. De gemeente Haarlem stimuleert kattenbezitters om hun verantwoordelijkheid te nemen en hun kat, wanneer die zich niet binnen of in een omheinde tuin laat houden, in ieder geval 's nachts en in het broedseizoen zo veel mogelijk binnen te houden en alleen naar buiten te laten met een belletje of kattenkraag om.
48. De gemeente Haarlem ontmoedigt de verkoop van dieren in dierenwinkels en tuincentra.
49. De gemeente Haarlem neemt, zolang er geen landelijke nadere regelgeving bestaat, het Paardenbesluit van de Dierenbescherming als uitgangspunt voor beleid en onderzoekt mogelijkheden om het Paardenbesluit van de Dierenbescherming een plaats te geven in beleid en vergunningverlening.

50. De gemeente Haarlem geeft voorlichting aan paardenhouders en maneges over het verbeteren van paardenwelzijn, op basis van de uitgangspunten van het Paardenbesluit van de Dierenbescherming.
51. De gemeente Haarlem zorgt voor goede schuilgelegenheid voor dieren op gemeentegrond en faciliteert en stimuleert de aanleg van schuilgelegenheid voor dieren op niet gemeentelijke grond.
52. De gemeente Haarlem registreert en reguleert het aantal bijenkasten in de gemeente.
53. De gemeente Haarlem zorgt dat de stads- en kinderboerderijen in de gemeente Haarlem voldoen aan alle voorwaarden die zijn gesteld aan het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen.
54. De gemeente Haarlem zorgt voor een deugdelijk hitte- en evacuatieplan voor de dieren op de stadsboerderijen.
55. De gemeente Haarlem zorgt dat de educatie op stadsboerderijen gericht is op informeren over dierenwelzijn.
56. De gemeente Haarlem gaat het gesprek aan met Stichting Artisklas en draagt uit dat dierentuinen geschikt zijn als tijdelijke opvang voor dieren die niet kunnen worden teruggeplaatst in de vrije natuur en dat wilde dieren in gevangenschap houden voor educatie en recreatie van de mens niet meer van deze tijd is.
57. De gemeente Haarlem informeert organisatoren van evenementen proactief over preventieve maatregelen op basis van de Wet natuurbescherming.
58. De gemeente Haarlem stelt voor evenementen met dieren een vergunning verplicht, met duidelijke criteria op het gebied van dierenwelzijn.
59. De gemeente Haarlem verleent geen vergunningen voor evenementen met roofvogels (waaronder uilen) en reptielen.
60. De gemeente Haarlem stuurt een brief naar verhuurders van dieren met het verzoek kun diensten niet (meer) in Haarlem aan te bieden.
61. De gemeente Haarlem geeft geen vergunning af voor paardenraces en vee- en paardenmarkten.
62. De gemeente Haarlem ontraadt het loslaten van vogels bij bruiloften en communiceert dat op haar trouwwebsitepagina.
63. De gemeente Haarlem bevordert onderzoek naar en inzet van alternatieve vormen van oproerbeheersing, zonder gebruik van dieren.
64. De gemeente Haarlem draagt uit dat politiehonden en politiepaarden niet alleen optimaal gehuisvest en verzorgd worden tijdens hun werkzame leven, maar ook wanneer ze met pensioen gaan.
65. De gemeente Haarlem hanteert het principe 'Carnivoor geef het door' in de gehele gemeentelijke organisatie en catert als standaard plantaardig.
66. De gemeente Haarlem neemt duurzaam diervriendelijk voedsel als criterium op in haar subsidiebeleid, stimuleert organisaties zoals zorginstellingen om plantaardig te cateren en zorgt dat er geen bedreigde vissoort als paling wordt geserveerd op evenementen waaraan de gemeente Haarlem subsidie verleent.
67. De gemeente Haarlem verbiedt in navolging van de gemeente Amsterdam, zodra de gemeente Amsterdam dit verbod heeft doorgevoerd, de verkoop van levende kreeften en krabben op Haarlemse markten.
68. De gemeente Haarlem hanteert een diervriendelijk inkoopbeleid.
69. De gemeente Haarlem stimuleert bewustwording over dieronvriendelijke producten.
70. De gemeente Haarlem subsidieert geen dieronvriendelijke producten.
71. De gemeente Haarlem verbiedt in navolging van de gemeente Amsterdam, zodra de gemeente Amsterdam dit verbod heeft doorgevoerd, de verkoop van bont op Haarlemse markten.
72. De gemeente Haarlem hanteert een dierproefvrij inkoopbeleid.

73. De gemeente Haarlem stimuleert bewustwording over dierproeven en dierproefvrije producten.
74. De gemeente Haarlem subsidieert geen dierproeven en producten die niet dierproefvrij zijn.
75. De gemeente Haarlem vermijdt dierenleed in haar communicatie.
76. De gemeente Haarlem stelt als voorwaarde aan het verlenen van een vergunning en/of subsidie voor kunstprojecten, dat er geen dieren (levend of dood) worden gebruikt.
77. De gemeente Haarlem zorgt voor een duidelijke link op de gemeentelijke website naar een betrouwbare informatiebron over huisdieren.
78. De gemeente Haarlem informeert en stimuleert inwoners met betrekking tot de behoeften van vrij levende dieren.
79. De gemeente Haarlem blijft natuur-, milieu- en dierenwelzijnseducatie steunen en ontwikkelt en faciliteert waar nodig nieuw onderwijsaanbod, onder andere over dierenwelzijn en dierethiek en het leren omgaan met honden.
80. De gemeente Haarlem stelt een coördinator dierenwelzijn aan.

Bijlage 2: Financiën

Het grootste deel van het huidige budget voor dierenwelzijn wordt besteed aan subsidies voor dierenwelzijnsorganisaties voor de uitvoering van dierenwelzijnstaken.

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Actie! Aan de slag voor een sociale, groene en leefbare stad' is extra geld beschikbaar gesteld voor de nota Dierenwelzijn: 50.000 euro in 2024, 75.000 euro per jaar in 2025 en 2026.

Om de actiepunten uit dit initiatiefvoorstel te kunnen realiseren dient te worden samengewerkt met andere beleidsterreinen.